TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU · TÜRK-İŞ · 1952

GREV SERBEST!..

Toplu Sözleşme

Sendikalar

Sendika

SENDİKALAR

Sosyal adalet

Grev kanunu tasarısı temsilciler meclisinde

Tasarıyı Türk-İş beğenmedi

1384 işçi greve

TOPLU SÖZLEŞME GREV VE LOKAVT

GREV

Türk İşçisi

Grev Yapacak

Ecevit "grev memlekete ve işçiye faydalı olacak" diyor

Bir fabrikada işçi dün grev yaptı

TÜRK-İŞ

İŞÇİLER YENİ GREV TASARISINI TASVİP ETMİYOR

Grev ve toplu söz...

komisyonda görüş...

Grev tasarısı

grev tasarısı bile

Grev, lokavt kanununda hükümet samimi değil

Sendikalar

Grevle ilgili tasarı

Değişen Maddeleri

kanun tasarısı komisyondan geçti

İşçiler grev tasarısının gecikişinden şikâyetçi

halk artık gerçekleri görmeli,

Grev, Toplu Sözleşme Tasarısı hazırlandı

Grev ve Lokavt

TÜRK - İŞ

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU AYLIK DERGİSİ

TEMMUZ

1963

TÜRK - İŞ

Aylık Dergi

TÜRKİYE İŞÇİ
SENDİKALARI
KONFEDERASYONU
YAYIN ORGANI

YIL : 1

SAYI : 5

Fiyatı : 250 Kuruş.
Abone Şartları :
1 Yıllık 25.00 Lira
6 Aylık 15.00 Lira

IDARE VE YAZIŞMA ADRESİ : ATATÜRK BULVARI İŞÇİ SİGORTALARI HAN KAT 3 NO. 14
TEL : 12 66 18 - 12 37 67, - ANKARA

Dizildiği ve Basıldığı yer
ŞARK MATBAASI - ANKARA

TÜRK - İŞ

Bu Sayımızda:

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU ADINA
İMTİYAZ SAHİBİ ; TÜRK - İŞ BAŞKANI SEYFI DEMIRSOY

Genel Yayın Müdürü : Oktay POYRAZ
Yazı İşleri Müdürü : Özer ESMER

Türk - İş Dergisi Basın Ahlâk Yasasına uymayı kabul etmiştir.

ANAYASA MADDE 46 - Çalışanlar ve işverenler, önceden izin almaksızın, sendikalar ve sendika birlikleri kurma, bunlara serbestçe üye olma ve üyelikten ayrılma hakkına sahiptirler.

İşçi niteliği taşımayan, kamu hizmeti görevlilerinin bu alandaki hakları kanunla düzenlenir.

Sendika ve sendika birliklerinin tüzükleri, yönetim ve işleyişleri demokratik esaslara aykırı olamaz.

ANAYASA MADDE 47 - İşçiler, işverenlerle olan münasebetlerinde, iktisadî ve sosyal durumlarını korumak veya düzenlemek amacile toplu sözleşme ve grev haklarına sahiptirler.

Grev hakkının kullanılması ve istisnaları ve işverenlerin hakları kanunla düzenlenir.

Kanunların çıkmasında emek sahibi Bakan : Bülent Ecevit

Toplu Sözleşme, Grev ve Lokavt Kanunu ile yeni Sendikalar Kanununun kabulü üzerine, Çalışma Bakanı Bülent ECEVİT'in. 15 Temmuz 1963 günü Millet Meclisinde yaptığı konuşma:

Sayın Başkan, Millet Meclisinin sayın üyeleri; Bugün kabul edilmiş bulunan 2 kanunla çalışma hayatımızda, sosyal hayatımızda yeni bir döneme girmiş bulunmaktayız. Böylelikle 27 Mayıs Devriminin bize kazandırdığı Anayasa'nın ileri hedeflerinden birisine daha ulaşmaktayız. Bu kanunların uygulanmaya başlanmasiyle, iktisadî kalkınmamızı sosyal adalet içinde yürütmeyi en sağlam teminata bağlamış olacağız. Böylelikle demokrasimiz de sosyal yönden çok kuvvet kazanmış olacaktır.

Yüksek Meclisin, Türkiye Büyük Millet Meclisinin, bu kanunlara göstermiş olduğu ilgi, her iki kanunun da Anayasa'da belirtilen süreden önce çıkarılması için sarfettiği gayret ve bu hususta gösterdiği başarı ve Hükûmetten gelen metinleri büyük titizlikle daha mükemmel hale getirmek, işçi ve işverenlere tanınan hakları daha da genişletmek hususunda gösterdiği gayret, tarihimizde daima şerefle anılacaktır. Bu kanunların Büyük Millet Meclisince kabulü, aynı zamanda, memleketimizin muhtaç bulunduğu sosyal reformların, demokratik düzen içinde ve bu Parlamento tarafından gerçekleştirileceğinden şüphe edenlere de en açık ve kesin bir cevap olmuş olmaktadır. Bugün kabul buyurduğumuz kanunların Türk Milletine, Türk işçisine ve işverenine hayırlı olmasını diler, kanunlarda emeği geçen her iki Meclisin Komisyon Üyesi ve Genel Kurul Üyesi değerli arkadaşlarıma teşekkürlerimi sunarım.

OLAYLAR

T. B. M. M.

İŞÇİLER VE BAZI POLİTİKACILAR

Millet Meclisi Başkanlık Divanı'nda oturmakta olan fraklı, ak saçlı adam, «Böylelikle Sendikalar Kanunu metni, şu andan itibaren kanunlaşmış oluyor.. Millete hayırlı olsun...» dediği zaman başının üzerindeki büyük otomatik saat, 14.56 yı gösteriyordu. Millet Meclisi, tenha bir oturum yapmış, çoğunluğun ancak sağlanabildiği toplantıda, karma komisyon tarafından hazırlanan ve çoğu değişik bir şekilde kaleme alman maddeler, komisyon tarafından redakte edilen şekilde, aynen kabul edilivermişti. Öyle kabul edilivermişti ki, yoklamadan sonra boşalan sıraların arasında kalan tek tük milletvekillerinden hiçbirisi, karma komisyon tarafından redakte edilen maddelerden hiçbiri üzerinde kalkıp ta bir kelâm etmeye bile lüzum görmemişti.

Bunda, tabiî, gölgede 35 dereceye yaklaşan sıcağın, burunlarda tüten bir deniz hasretinin rolü vardı. Gene de ne bu milletvekillerine ne de Millet Meclisi'ne kabahat bulunmamalıydı. Millet Meclisi Sendikalar kanunu'ndan 17 dakika sonra Toplu Sözleşme, grev ve lokavt Kanunu'nu da kabul edecek ve başkan aynı sözleri bir defa daha tekrarlayacaktı : «— Karma komisyon tarafından değiştirilen maddelerin de tarafınızdan kabulünden sonra, bu kanun teklifi de kanunlaşmış bulunuyor. Millete hayırlı olsun..»

SENATODA KIRILAN HAYALLER...

Millet Meclisi, gerçekten sağduyu denebilecek bir tutumla, Hükûmet tasarısı üzerinde pek az değişiklik yaparak, söz konusu kanunları kabul etmiş ve Cumhuriyet Senatosu'na göndermişti. Kalabalık Millet Meclisi gruplarının bu konuda gösterdiği iyi niyet ve anlayıştan sonra, «Okumuşlar Meclisi» nden daha olumsuz bir tutum beklemek yersiz olurdu. Bu sebeple TÜRK - İŞ yöneticileri, tasarılar Millet Meclisi'nden çıktıktan sonra rahat bir nefes aldılar. Kanunları senatodan geçirmek daha da kolay olacaktı.

Ancak, evdeki hesap çarşıya uymayacak, senatörlerle yapılan temaslar, kendilerini ikna için yapılagelen bütün çalışmalara rağmen yer yer çıkmaza girecek, ana muhalefet partisinin senato üyeleri, programlarında işçi meselelerine ve ekonomik konulara ayrılan kısımları, Millet Meclisi'ndeki arkadaşlarından başka bir şekilde anladıklarını belirtmekten kaçınmayarak acaip bir çelişmeye düşecekler-di .

SENDİKALAR KANUNU :

Sendikalar Kanunu'nun Cumhuriyet Senatosu'nda ele alınış tarihi olan 28 Haziran 1963 günü, görüşmeleri takip için meclise gelenler, sıraların hemen hemen boş denecek kadar tenha olduğunu gördüler. Nitekim, başkan, biraz sonra çoğunluk olmadığını bildirerek, oturumu bir saat sonraya tehir edecekti.

Millet Meclisi'ndeki yumuşak ve anlayışlı havayı görüp te pembe hayallere kapılanlar, -görüşmelere geçilir geçilmez, yanıldıklarını anladılar. Nitekim, daha oturum açılır açılmaz verilen bir önergeyle, kanunun adının değiştirilmesi teklif edilince, Nasrettin Hoca'nın kuşu misâli, yeni Sendikalar Kanunu'nun da ne hale getirilmek istendiği hemen anlaşıldı. «Sendika» deyimiyle sadece İşçi Sendikalarının anlaşılmasından garip endişeler duyanlar, tekliflerinde ısrar ettiler ve kanunun adı, çok gerekliymiş gibi, «İşçi ve İşveren Sendikaları Kanunu» olarak değiştiriliverdi.

Kanunun tümünün kabulünden sonra, maddelere geçildi ve siyasî partiler, tabiî senatörler adına konuşmalar yapılarak, bu grupların tasarı üzerindeki görüşleri açıklandı. Bu arada, Cumhurbaşkanlığı Kontenjanı Senatörü ve Türk - İş İcra Heyeti Üyesi Ömer Ergün de konuşarak, Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun kanun üzerindeki görüşlerini kapsayan bir analiz yaptı. Ergün, konuşmasına, Türkiye'deki sendikacılık hareketlerinin kısa bir tarihçesini yapmakla başladı. Sosyal tarihte, sanayi ve demokrasinin geliştiği ülkelerde hür sendikacılığın kuvvetlendiğini belirterek konuşmaya giren, Ergün sözlerine şöyle devam etti :

«— Onsekiz ve ondokuzuncu yüzyıllarda sanayî alanındaki ilerlemeler, fert ve toplum üzerinde olduğu kadar, milletlerin bünyesinde de sosyal ve iktisadî devrimler yaratmıştır.

Önceleri el ve ziraat işlerinde, küçük topluluklar halindeki çalışmalar, sonraları mekanik sanayii-

nin hızla gelişmesiyle, binlerin, onginlerin bir arada çalıştığı fabrikaların, imâlâthanelerin, tesislerin kurulmasına ve sanayî işçisinin doğmasına vesile olmuştur.

Bu işyerlerinde çalışanlarla, çalıştıranlar arasında vakit vakit iş ihtilâfları çıkmıştır. İngiltere ve Amerika gibi sanayîde ileri olan memleketlerde sendikaların kuruluşu da kanun himayesinde olmamış, patronların işçileri istismar etmesi, çok kötü iş şartları, işçileri birleşmeye, cemiyet ve sendika kurmaya sevketmiştir .Korkunç çatışmalar olmuş, işçilere önderlik edenler, çok ağır cezalara çarptırılmıştır.

Neticede çalışanlar, haklarını az çok alır hale gelmiş, zamanla ihtilâfların hal şekli bir nizama sokulmuş, karşlıklı müzakere yolu ile anlaşmalar yapılmıştır. Fakat, anlaşmaya varamadıkları hallerde büyük ve hâdiseli grevler olmuştur.»

Ergün, işçi hareketlerinin başlaması ve şuurlanmasının toplu tarihçesini böylece özetledikten sonra, bu konudaki sözlerini şöyle bitirdi:

«— Emeğin, üretimden aldığı pay, hiçbir zaman sermayeyi tehlikeye düşürmemiş, bilâkis, haklarına kavuşan işçiler daha çok çalışmış, üretim sür'atle artmış, işverenler de sevk ve idareyi daha iyi düzenler duruma gelmiştir. İstismar, yerini yeni buluşlara terketmiştir.»

Ömer Ergün, daha sonra da, Türkiye'deki işçi hareketlerinin Osmanlı İmparatorluğu'ndan bu yana geçirdiği gelişimi belirten bilgiler verdi ve bu bilgileri, kronolojik bir sıra ile 27 Mayıs Devrimi'ne kadar getirdi. Daha da sonra, tasarının getirdiği ileri hükümleri belirtti.

Ergün, tasarının iyi taraflarıyla birlikte aksak görülen kısımlarını da işaretleyerek, bunların da maddeler üzerindeki görüşlerde ele alınmasını istedi. Bu arada, Millî Birlik Komitesi tarafından hazırlanan tasarıda olduğu gibi, sendikaların denetiminin Çalışma Bakanlığı tarafından değil, genel hükümler çerçevesinde olmak üzere, Medenî Kanun ve Cemiyetler Kanunu'na göre yapılması gerektiğini ifade etti. Ne çare ki, bu görüşün daha sonra bazı senatörler tarafından da desteklenmesi kâr etmeyecek ve sendikalar, Bakanlığın bürokrat denetimine terkedilecekti.

Sayın İsmet İnönü
Başbakan
Ankara

Millet Meclisinin dünkü oturumunda kabul edilen iki kanunla, Türkiyemiz Atatürk'ün tasavvur ettiği demokrasiye doğru dev bir adım daha atmıştır.

Toplu pazarlık ve grev hakkının kanunlaşması ile Türk ekonomisi Cumhuriyet Tarihinde şimdiye kadar görülmemiş bir surette ilerleme yoluna girecektir.

Grevlerin, memleketimizin kalkınmasını sekteye uğratacağını söyleyip endişeye kapılanlara bütün Türk işçileri adına teminat veririz ki, Türk sendikacılık hareketi, bu yeni elde edilen hakları suistimal etmeyecektir.

Tasarıların hazırlanış ve kanunlaşması yolunda hükûmetin gösterdiği çaba ve iyi niyete bütün Türk işçisi adına teşekkür eder, kanunların işçilerimizle birlikte bütün ulusumuza mutluluklar getirmesini temenni ederiz.

Saygılarımızla
Türk - İş
İcra Heyeti

DİĞER KONUŞMALAR :

Daha sonra konuşan hatiplerden tabiî senatör Suphi Gürsoytrak ve YTP senatörü Nusret Tuna da, tasarının lehinde ve gerçekten olumlu konuşmalar yaptılar. Özellikle Nusret Tuna tarafından üzerinde durulan 29 uncu madde meselesi, sendika idarecilerini en fazla düşündüren ve üzen bir konu oldu. Adalet Parti'li senatörler ise, Türk-İş'in görüşüne uygun olarak hükûmet görüşünü sadece bu konuda eleştirmiş oldular.

Bu madde, sendikaların malî denetimlerinin Çalışma Bakanlığı tarafından yapılmasını ve her malî yıldöneminde, sendikaların gelir ve giderlerinin ve çalışma raporlarının Çalışma Bakanlığı'na bildirilmesini öngörüyordu. Nusret Tuna, bu madde üzerinde önemle durarak şunları söyledi:

«Mevcut tasarının 29 ncu maddesi, her hesap döneminde, sendikaların gelir ve giderini ve çalışma raporunu, Çalışma Bakanlığına bildirme mecburiyetini tahmil etmiştir. Sendikaların en mühim silâhı grev ve bunun yegâne mesnedi de malî kudretleridir. Devlet, çok zaman işveren mevkiindedir. Mali kudretinin derecesine vâkıf olan bir teşekkül karşısında grev tehdidi hiçbir netice doğuramaz. Diğer cemiyetlerde buna benzer bir kayıt yoktur. Sendikanın iç bünyesini alâkadar eden hesap verme hususunun, tasarıdan tamamen çıkarılmasını veya gayeye halel vermeyecek mutedil bir yolun bulunmasını isabetli görmekteyiz. Hür sendika, bağımsız sendika, güçlü sendika idealimizin tahakkuku için, maddelerin müzakeresi sırasında ayrıca görüşlerimizi ifade edeceğiz.»

Gerçekten de Tuna'nın ileri sürdüğü görüş, Türkiye'deki en büyük işverene sağlanacak hakkı belki de kısıtlayacaktı ama, hür sendikacılık prensiplerine de uygun olanı buydu. Bunun aksini iddia etmek biraz garip olacaktı. Belki vefasızlık olacak ama, kanunun çıkarılmasında bir rutin çalışma değil, gerçek bir özen gösteren Çalışma Bakanı'na tarizde bulunacağız. Ecevit, Çalışma Bakanlığı'nın bu konudaki denetim yetkisini ısrarla savunurken, malî kudreti artan sendikaların bu denetime tabi tutulmasını kaçınılmaz bir şart olarak gösterdi. Ancak tatminkâr olamadı. Çalışma Bakanı'nın konuşma tarzından edinilen intiba, haftalığını arttırdığı çocuğunun parasını çar - çur etmemesi için, bir baba tarafından gösterilen titizliği andırıyordu.

Daha sonra, Ahmet Yıldız tarafından yapılan konuşma da, eski Millî Birlik Komitesi üyelerinin, işçi sendikalarının demokratik gelişimi için gösterdikleri iyi niyetin, Gürsoytrak'tan sonra ikinci defa sözle ifadesi oldu.

Cumhurbaşkanlığı kontenjanından Esat Çağa da, kanunun hukukî bir analizini yaptı. Bu arada, kanunun 2 inci maddesiyle, sendika kurma, sendikalara girme ve çıkma haklarının kısıtlandığını ve bu durumun, Anayasa'nın 46 ıncı maddesine aykırı olduğunu ileri sürdü.

Adalet Partisi Cumhuriyet Senetosu grubu adına konuşan Cavit Tevfik Okyayüz ise konuşmasına şu cümle ile başladı:

«Hakkın ve hakikatin zaferi, insanlığın tarihi boyunca, yolunda ümitle ve güvenle mücadele ettiği faziletli bir gerçek olarak, bugün de fikir hayatımıza bütün kuvvetiyle hükmetmektedir.

Biz, Adalet Partisi olarak, ümitle ve güvenle beklediğimiz muzaffer yarınların kuruluşunda......»

.........Ve, şu cümleyle konuşmasını bitirdi:

«Bayrağı süslü, toprağı ümüslü ve güzel vatanın millî ve ilâhî imanı bütün Türk işçileri......»

Ayni Okyayüz, daha sonra, sendikalardan çıkarılan işçilerin aidatlarını ödemeye üç ay süre ile devam etmelerini Anayasa'ya aykırı bulduğunu belirterek, bu konuda uzun uzun tartışacak, maddelerin görüşülmesi sırasında, değmeyecek zaman kaybına sebep olan bu tartışmada yer alan diğer arkadaşı Fikret Turhangil ile birlikte «Bu hüküm ille de Anayasa'ya aykırıdır...» diye tutturacaktı.

TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİ, GREV VE LOKAVT

Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunu'nun Cumhuriyet Senatosu'nda görüşülmesi sırasında ise, ana muhalefet partisinin tutumu, büsbütün hayret uyandırdı. Kanun maddelerinin Anayasa'ya uygunluğu konusunda Anayasa Mahkemesi titizliğiyle konuşmalar yapan üyeler, dayanışma aidatlarının da Anayasa'ya aykırı olduğu iddiası gibi bir garabete düştüler.

Bu kanunun tümü üzerinde Adalet Partisi grubunun görüşünü belirtmeğe, Adana Senatörü Mehmet Ünaldı görevlendirilmişti. Ünaldı, kanunla birazcık ilgilenenlerin nefesini kesecek - hayranlıktan değil - bir konuşma yaptı.

Fikret Turhangil ve Cavit Okyayüz'ün kelâmlarıyla bu kalın gözlüklü, iri yarı, kır saçlı adamın kelâmları arasında büyük benzerlikler vardı.

Ünaldı, konuşmasından sonra kendisiyle görüşen TÜRK - İŞ muhabirine şöyle diyordu:

«Konuşmamla belirttiğim AP grubu görüşünde, parti programımızda yer alan hükümlere bağlı kalmaya gayret ettik. Neticede işçilerin hoşlarına gitmeyecek bir konuşma yapmış olabilirim. Ama, işçilerin bu konudaki fikirleri de beni şey etmez...»

Ünaldı, bu «şey etmez»in ne demeye geldiğini bir türlü açıklayamadı. Açıklamasına da pek lüzum yoktu. Ayrıca, bu sözleriyle, Millet Meclisi'ndeki arkadaşlarıyla parti programında bir görüş aykırılığı yarattığının da farkında değil gibiydi. Sözleriyle ve oylarıyla Hükûmet tasarısını destekleyen AP'li milletvekili arkadaşları her halde parti programını Ünaldı ka-

---

Türk - İş İcra Heyeti
Yenişehir - Ankara

Sosyal adalet cümlesinden ve aslında güç bir tedbir olan Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanununa işçilerimiz ve işverenlerimizce gösterilen itimadın, cemiyetimizin sosyal huzur ve kalkınması için esas olacağı kanaati, hükûmeti, sosyal tedbirler almak için teşvik etmekte ve cesaretlendirmektedir.

Telgrafınız, işçilerimizin elde ettikleri hakları, inandığımız gibi büyük anlayış ile kullanacaklarına bir kıymetli delildir.

Memleketimizin sosyal huzurunda ve çok önem verdiğimiz kalkınma hamlemizde büyük rolü olacak bu kanunun ve beraber kabul edilen yeni Sendikalar Kanununun başarı ile tatbikini görerek bahtiyar olacağız inancı içindeyiz. Asîl duygularınızdan dolayı minnettar teşekkürlerimi ifade etmek isterim.

Başbakan
İsmet İNONÜ

dar biliyorlar, belki de biraz daha kolay anlıyorlardı.

DAYANIŞMA AİDATI VE ÜNALDI

Dayanışma aidatları konusunda Ünaldı tarafından söylenen sözler, işçiler tarafından, Anayasa teminatı altındaki haklarının, AP sözcüsünce nasıl korunduğunu hatırlatması bakımından daima hatırlanacaktır. İşte bu mutena konuşmanın süzme satırları:

«Diğer taraftan, tasarıda bir dayanışma aidatı müessesesi kabul edilmiş ve bu dayanışma aidatını tesbite sendikalar yetkili kılınmıştır. - Kim yetkili kılınacaktı ya?...- Sendikalar, (yaptıkları toplu sözleşmeden istifade eden üye olmayan işçilerin sendika aidatını geçmeyen bir miktarda dayanışma aidatı alabilecek) hükmünden faydalanılarak hiç bir zaman bı aidat tan aşağı seviyede bu aidatı tesbit edemeyeceklerdir. Bu hüküm, sendikalarımızın malî yönden kuvvetlenmesini istihdaf etmekteyse de Anayasa ve Sendikalar Kanunu'nda kabul edilmiş olan sendikalara girme ve sendikalardan çıkma hürriyetini de açıkça zedelemektedir. Biz dayanışma aidatına muhalif değiliz ve fakat bu hükmü, sendikaya girmeye veya sendika da kalmaya zorlayıcı bulmaktayız. Ve bu aidatın sendika aidatının dununda olmasını daha muvafık mütalea etmekteyiz. Zira, sendika aidatı veren bir sendikalı, sendikanın diğer faaliyetlerinden istifade ettiği halde, yalnız toplu sözleşmeden istifade eden bir işçinin sendikalı bir işçinin verdiği aidatı vermesini akla uygun bulmamaktayız...»

Öyle anlaşılıyordu ki, Ünaldı, sendika aidatları karşılığında sendikaların üyelerine bir takım hizmetlerde bulunduğunu zannediyor, bu hizmetleri para karşılığı yapılan bir nevi «servis» olarak görüyordu. Sendikaların kollektif çalışmaları, alınan aidatların bir karşılığı değil, hep birlikte yapılan bir var oluş - yok oluş savaşıydı. İşçiler de, sendikalara girme ve çıkma hürriyetlerinin kısıtlanmaması için Ünaldı'ya minnettar kalmamışlardı. Gerçek olan husus, Anayasa'nın 46 ncı maddesinin garip bir şekilde tefsiri sonucu, sendika hürriyetinin zedelendiği, sendikalar tarafından tesbiti batı ülkelerinde teamül halinde olan dayanışma aidatının, meclis tarafından kısıtlandığı idi...

CEZAİ HÜKÜMLER Mİ YETERSİZ?...

Ünaldı daha sonra, grev yapan işçilerin iş yerinden uzaklaşmamaları halinde verilecek cezayı «yetersiz ve tedbirden mahrum» buldu... Örtülü Grev halinde takdir edilen cezalara da değinerek, bu konudaki hükmü de suç unsurlarının tesbiti kolaylıkla mümkün olamayacağı için tatbik sahasından uzak buldu... Konuşmasının en sonunda da en önemli kelâmını etti ve tasarıda yer alan «tanım» kelimesinin «tarif» kelimesinin yerini tutacağı kanaatinde olmadığını belirtti ve bu konuda bir de değişiklik önergesi verdi. Önergesi de kabul olundu. İşçiler, Ünaldı'nın tenkitleri ve değişiklik önergeleri sadece Arı Türkçe'den Osmanlıca'ya tercüme yönünde olsaydı sevineceklerdi...

İŞÇİ SENDEN AYDINDIR...

Her olayı subjektif ve politik bir kin vasıtası haline getirmeyi âdet edinen bir yazar, bir Ankara Gazetesi'nde kendisine ayrılan köşeden tüyleri ürperten bir eda ile seslendi: «Greve karşı naylon gömlek...»

İşçiler, gazetenin ikinci sayfasında yer alan bu makaleyi okuyunca irkildiler. Okuyanların bir kısmı acı acı güldü. «İşçi» denince geçmiş devirde akla ne geldiğini bilecek kadar tecrübeli olmayanlar işe adamakıllı sinirlendiler. O sabah ve ertesi günler Türk-İş Genel Merkezi'ne ve Basın Merkezi'ne gelen işçi arkadaşlar, makalenin adına sadece gülüyorlar, kendileri hakkında, makale yazarı Bay Fuat tarafından yakıştırılan «cahil, gösteriş meraklısı ve cakacı» sıfatlarına ise ne kadar kırıldıklarını çeşitli ifadelerle belirtiyorlardı. Makalenin adı, «Greve karşı naylon gömlek»ti...

Yazar, makalesinde grev müessesesini Türkiye'de gerçekleştirilmesinin (kendi aklınca) imkânsızlığı sebebiyle, iktidarlara karşı kul-

---

Sayın Suat Hayri Ürgüplü
Cumhuriyet Senatosu Başkanı
Ankara

Türk işçisinin senelerdir özlemini duyduğu sendika hürriyeti ile toplu sözleşme ve grev hakkını tanzim eden tasarıların kanunlaşması ile, insan haklarına, demokrasi ve sosyal adalet ilkelerine, Atatürk ideallerine bağlı Türk işçi toplumu bugün, büyük bir mutluluk içinde, istikbale güvenle bakmaktadır.

Başta zat-ı âliniz olmak üzere, Türk işçisini bu mutlu günlere kavuşturan Cumhuriyet Senatosu üyelerini saygı ile selâmlar, şükranlarımızın iblağını rica ederiz.

Saygılarımızla
Türk - İş
İcra Heyeti

---

lanılan bir silâh olarak tanımlamıştır. Bu yanlıştır.. Grev, Anayasa'mızda da yer alan, sosyal adalet prensibine uygun olarak çıkarılmış ve bütün batı uygarlıklarında sadece «mecbur hükûmetler ve işçiler» tarafından değil, işverenler tarafından da istenen ve istenerek verilen bir haktır. Bir lûtuf ta değildir.

Grev hakkının verilmesi, gerçekte bazı işverenleri de, kraldan ziyade kralcı bazı müteassıp yazarları da başlangıçta ürkütmemiş değildir. Bu, bütün batı ülkelerinde böyle olmuştur. Ancak, bugün batıda işverenler, işçiye her verdiklerinin karşılığında birşeyler almakta ve böylece işçinin hayat standartı yükselirken, iş verimi ve dolayısiyle istihkak artmaktadır.

Grev, Bay Fuat'ın sandığı gibi bir merak veya caka sonucu girişilecek bir hareket değil, işçi tarafından da en son girişilecek bir harekettir. Sevinilerek girişilecek bir davranış ta değildir. Türk işçidi, bunu bilmeyecek kadar sağduyu yoksunu değildir. Her vesile millî irade nutku atan bir yazarın, 1 milyonluk bir kitleyi böylesine küçümsemesini hayretle karşıladık.

Türk işçisi, Bay Fuat'ı kendinsinden daha bilgisiz, en azından peşin hükümlü ve subjektif bir yazar olarak tanımıştır.

Oysa, Cumhuriyet Senatosu üyeleri, yaptıkları konuşmalarla, genel olarak bu işe inandıklarını ve Türk işçisine güvendiklerini açığa vurmuşlardır. Hattâ, Hükûmet tasarısının daha liberal hale getirilmesi istenmiş ve bu istek kötü niyetli, subjektif yazarların sandığı gibi bir muhalefet vastası olarak savunulmamıştır.

VE ERGÜN'ÜN KONUŞMASI...

Ve Cumhurbaşkanlığı Kontenjam'ndan Ömer Ergün, İcra Heyeti üyesi bulunduğu Türk - İş'in görüşüne, ço kalkışlanan bu konuşmasıyla tercüman oluyordu:

— Sendikayı, toplu iş sözleşmesi ve grevle birlikte hatıra getirmek lâzımdır. Demokrasiler, sendikayı, bu hukuku ile tanır.

Demokrasiyi, yalnız siyasî partilerle, seçim sandıklarıyla, tanımak yanlıştır. Demokrasi müesseseler rejimidir. Sendikalar da bu rejimin vazgeçilmez unsurlarından biridir.

TÜRK - İŞ İcra Heyeti Muhasip Üyesi Senatör Ömer Ergün, Cumhuriyet Senatosu çalışmalarında

Demokratik düzenin temel unsurlarından biri olan hür sendikacılığın teminatı da toplu iş sözleşmesi ve grev hakkıdır.

Memleketimizde demokratik müesseselerin ve sendikaların kuruluşu, bu düzene geçiş, hükûmetlerin ve Büyük Millet Meclisi'nin zamanında vermesini bildiği müsaadesiyle, kanunla doğmuştur.

Batı ülkelerinde ise;

Yüzyıllar öncesi sendika hukuku ve hürriyetleri, toplumdan gelen tazyik ve direnme neticesinde elde edilmiştir.

Bu ülkelerde önce hürriyetler kazanılmış, arkasından müesseseleri kurulmuştur. Memleketimizde ise, demokratik müesseselerin kuruluşu ile hürriyetler kazanılmıştır.

Sendikaların kuruluşu da böyle olmuştur. İşçiden gelen tazyik ve hâdiseli mücadelelere mahal bırakılmadan sendika hürriyeti tanınmış, işçinin topluca çalışma ve çalışmama hürriyeti ise, zamansız görülerek devrin hükûmeti tarafından verilmemiştir.

Sendikalar gelişip, Birlik, Federasyon ve Konfederasyon gibi üst teşekküllerin kuruluşundan sonra, 10 sene içinde, - sendikalar zayıftır, parası yoktur - esbabı mu-

---

Sayın Fuat Sirmen
Millet Meclisi Başkanı
Ankara

İnsan hak ve hürriyetlerini, millî dayanışmayı, sosyal adaleti ve devletimizin sosyal bir hukuk devleti olma vasfını gerçekleştirecek iki tasarının daha kanunlaştığını memnuniyetle öğrenmiş bulunuyoruz.

Bu sebeple, insan haklarına demokrasi ve sosyal adalet ilkelerine ve Atatürk ideallerine bağlı Türk işçi toplumu, büyük bir mutluluk içindedir.

Bu kanunların sağladığı ve Anayasanın kendisine tanıdığı haklar çerçevesi içinde, Türk işçisi, geleceğine ümitle bakmaktadır.

Bize bu mutlu günleri hediye eden Millet Meclisi üyelerine Türk işçisinin teşekkürlerini iletmemize tavassutlarınızı rica ederiz.

Saygılarımızla
Türk - İş
İcra Heyeti

---

cibesiyle grev hakkı tanınmamıştır. Diğer taraftan hükûmet edenlerin kapalı olarak ifade ettikleri bir nazariye de, grev hakkının verilmesinin, sermaye yatırımlarına tesir edeceği ve ürküteceği faraziyesi olmuştur.

Gerek iç, gerekse yabancı sermaye bir memleketteki işçi haklarının ve ücretlerinin düşüklüğünü dikkate alarak yatırımda bulunmaz. Modern işletmecilikte bunun yeri yoktur. Olsa bile faktörlerin en sonuncusudur.

Sermaye, düşük ücretin kâr değil, zarar getireceğini üretime tesir edeceğini bilir.

Memleketimizde sendikaların zayıf kalmasının, işçilerin çoğunluğunu etrafnda toplayamamasının sebeplerini, grek hak ve hürriyetinden mahrum oluşunda aramak lâzımdır. Kolay hükûmet etmek isteyenler, sendikaların kuvvetlenmesini istemezler.

Dünyada olduğu gibi, memleketimizde de işçilerin birleşmeleri, yersiz endişelere vesile olmuş, bir tarafın hakkının aranması, diğer tarafın hakkının zayi olacağı gibi lüzumlu, lüzumsuz telâşlanmalara yol açmıştır.

Sendikaların kuruluşunda da bu nevi tereddütler mevcuttu. Grev Kanunu tasarısının müzakere edildiği şu günlerde bile, az da olsa açığa vurulabilen ve vurulmayan endişeler mevcuttur.

Nasıl sendikalar kurulduğu zaman şüpheciliğin, tereddütlerin boşuna olduğu anlaşılmışsa, bu telâşlanmaların da lüzumsuzluğu görülecektir.

Genel olarak, dünya hukuku sendikayı kabul etmiştir. Devletlelin siyasî yapıları, sendika hukukuna da tesir ederek farklılığa sebep olmuştur. Bu yönden sendikaları, hürriyetleri ve faaliyetleri itibariyle iki cephede mütalea etmek gerekir :

1 — Demokrasi sistemi ile idare edilen devletler ve liberal demokrasiler, sendikaları bir baskı grubu olarak tanır.

Devlet, sendika hakkını kabul eder, işçilerin sendika kurmaları ve teşkilâtlanmalar için bütün kolaylıkları gösterir.

Sendikaların, çalışanı, işverene ve hükûmete karşı temsil ettiği gerçeğini de tanır. Toplu Sözleşme, Pazarlık, Grev yapma, müdahale etme yetkisini ve hakkını kabul eder.

2 — Dikta idarelerinde ise, sendika hukuku, o devletin idarî sistemine tâbidir. Sendikalar, devletle olan münasebetlerini bu açıdan düzenlerler. Devlet, sendikalara sadece bir takım avantajlar kabul eder. Bunun dışında, grev, toplu sözleşme ve sendika hukukunun icaplarını tanımaz. İşvereni tamamen devlet olan bu ülkelerde sendika faaliyetleri de devlete tâbidir.

Memleketimizde ise, sendikalar, devletin tesirinden uzak, demokratik düzen ve nizama göre kurulmuş olmasına rağmen, toplu sözleşme ve grev hakkının tanınmamış olması, Milletlerarası münakaşalarda konu teşkil etmiştir. Bu davranışlar, Türkiye'nin idarî sistemine, rejimine gölge düşürmekten geri kalmamıştır.

Muhterem arkadaşlar;

Toplu Sözleşme, Grev ve Lokavt tasarısı, genel olarak incelenirse, toplu pazarlık sistemini kurmak ve yerleştirmek gayesine matuf olduğu görülür.

Bir iş kolunda veya iş kolu ile ilgili diğer iş kollarında çoğunluğu teşkil eden sendikaya, işverenle toplu pazarlık yapma hakkı tanınmakta, ayni zamanda işvereni toplu pazarlığa oturmaya mecbur etmektedir.

GREV

Demokratik Rejime geçildiğidenberi hemen hemen bütün partilerimizin seçim beyannamelerine girdiği halde, yıllardanbari bir türlü gerçekleşmeyen grev ve lokavt hakları evvelki gün nihayet kanunlaşmıştır.

Hiç şüphesiz bu hakkın bu kadar geç tanınmasına sebep, bâzı çevrelerin, grev'in işçilerimiz elinde tehlikeli bir silâh haline geleceği konusunda yaptıkları propagandalar olmuştur. Bu iddiayı benimseyenler, Türk işçisinin grev hakkını şuurlu bir şekilde kullanacak olgunluğa henüz erişemediğini ileri sürüyorlardı. Kanaatlerince sanayimizin henüz gelişme sırasında olduğu bir devirde, işçilerimizin şuursuzca başvuracakları grev silâhlı ekonomimizi tahrip edecekti.

Son yıllarda memleketimizde sendikacılık ciddî bir surette gelişir ve sağduyu sahibi işçi liderleri yetişirlken, bu propaganda da tesirini kaybetmeye başladı. Artık özellikle aydın çevreler, sosyal adalet ilkesinin gerçekleşmesi için grev hakkının tanınmasının zaruretini belirtiyor ve siyasî partiler üzerinde müessir olmaya başlıyordu. 27 Mayıs devresinden sonra Kurucu Meclis tarafından hazırlanan Anayasa grev hakkının girmesi, durumu garantiledi. Ve nihayet bütün batı demokrasilerinin vazgeçilmez bir müessesesi olan grev ve lokavt evvelki gün kanunlaştı.

Kanaatimizce çalışma hayatımıza bu hakların girmesi, duyulan endişeleri haklı çıkarmayacak, aksine sanayimizde ve sosyal büyemizde müsbet gelişmelere yol açacaktır.

1 — Grev, işçilerin toplu sözleşlerle sağlayacakları haklarını arttırmak için kullanacakları bir baskıdır. Bu hakların başında "Ücret" gelir. İşçilerin çalıştıkları müesseseden talep edebilecekleri bam, o işyerinin gelirinin artışına paralel olacaktır. Bu bakımdan işçi, daha fazla ücret için, daha fazla verim ge-

Mer'i mevzuatımız ve Borçlar Kanunu, işçi topluluklarını, işverenle kollektif müzakere ve iş mukavelesi yapmağa taraf kabul etmiyordu. Bu kanun, bu boşluğu dolduracak niteliktedir.

Toplu iş sözleşmesi haklarından, sendikalı olmayan işçilerin istifade etmesinin, sendikaya bir aidat ödeme şartına bağlı tutulmasıyla isabet kaydedilmiştir.

Tasarıda, iş hukukuna dayanan greve yer ve izin verilmiştir Siyasî, sempati, dayanışma ve sendikaların izin vermediği gelişi güzel grevler yasak edilmiştir.

Tasarının 7 nci maddesinin 3 üncü bendinde, bir iş yerinde çeşitli iş kategorilerini temsil eden sendikalara toplu iş sözleşmesi yapma yetkisinin tanınması, Deniz ve Hava Ulaştırması'nda sendikaların bölünmesine vesile teşkil edecek karakter taşımaktadır.

Memleketimizde sendikalar, işkolu esasına göre kurulmuş ve gelişmiş olduğundan deniz ve hava ulaştırmasında iş kategorisi esası sendikaları böleceğinden, bu maddenin tasarıdan çıkarılmasında isabet görürüm.

Madde 24 te greve iştirak etmeyen işçileri çalıştırıp çalıştırmamakta işveren serbest bırakılmıştır. 31 inci maddede grev gözcüleri tahdit edilmiş, giriş - çıkış yerlerinde ikişer grev gözcüsü bırakılmıştır.

Greve karar veren bir teşekkül, işin bu safhasına gelinceye kadar ağır mücadele yapmış ve grevle beraber, ağır malî rizikolara hedef olmuş demektir. Grev anında greve katılmayan işçilerin çalıştırılması ve grev gözcülerinin de en küçük bir rakamla tahdit edilmiş olması, grevi başarısızlığa uğratabilir.

Bu bakımdan, maddelerden birinin olsun tadili gerekmektedir.

Kanunlar yol gösterici ve cezaları da ölçülü olmalıdır. Sendikalar Kanunu'nda olanı çok bulurken, müzakereler sırasında araya bir maddenin daha sıkıştırılmış olması cezaî maddeleri ağırlaştırmıştır.

Toplu Sözleşme, Grev ve Lokavt Kanunu'nda bu kabil yapılacak tekliflere umumî heyetinizce iltifat edilmemesi ve hapis cezalarının hafifletilmesi temennisindeyim.

Cezayı yalnız kanunlar değil, tabiatın, insanların ve cemiyetin de verebileceğini hatırlamak kâfidir. İtibarda olan bir insana kusurlu hareketi dolayısiyle cemiyetin yüz çevirmesi de kanunlarda yeri olmayan cezalardan biridir.

Hükûmet tarafından sevkedilen tasarıda yapılan değişikliklerle, huzura gelen bu tasarı arasında oldukça farklılık vardır.

Tekliflerin komisyonlarda, meclislerde bu derece tadil edilmesi, kanun tekniği bakımından da isabetli değildir.

Memleketimizde işçi ve işverenlerin toplu sözleşme yapmamaları iktisadî gelişmeleri ve sendikaların kuvvetlenmesini önlemiştir. Bu kanunun kabulünden sonra işçi ve işveren münasebetleri ileri bir gelişme kaydedecektir. Bir zamanlar, - isteyen çalışır, istemeyen gider - prensibinden zarar görüldüğü, karşılıklı müzakerelere geçilmesinden sonra daha iyi anlaşılacaktır.

Kuvvetli ve ehliyetli ellerde bulunan sendikalar, grevi bir gösterişe vasıta kılmayacaklar ve gelişi güzel hareketlerin daima karşısında olacaklardır.

Memleket menfaatleri, vatanseverlik duyguları her şeye galebe çalacaktır.

İYİ NİYET - SAĞDUYU :

Ali Rıza Ulusman ise, konuşmasının grev hakkına ayırdığı kısmında şunları söylüyordu :

«New-York Liman İşçileri gün-

KANUNLAŞIRKEN

rektiğini bilerek çalışacak, bu da istihsali arttıracaktır. Ondan sonradır ki işçiler ücretlerine zam isteyecekler bu zammın artan verim oranında olmasını talep edebileceklerdir. Bu talep, grev baskısı ile yapılacağı için işverenler kayfî davranamayacak, haklı istekleri karşılamak zorunda kalacaklardır.

Bu, grev hakkını tanıyan bütün ülkelerde böyle olmuş ve sanayide büyük hamleler, grev hakkı tanındıktan sonra başarılmıştır.

2 — Grev tehdidi, işverenleri işçilerine daha âdilâne bir ücret ödemeye, onların sosyal haklarını daha yeterli bir şekilde sağlamaya zorlayacaktır. Bu suretle işçilerin çalıştıkları müesseselerin kârından daha âdil bir pay olmaları mümkün olacak, isteksizlik, hattâ husumet yaratan haksızlıkların giderilmesine başlanacaktır.

3 — Sosyal ve iktisadî durumları bu suretle düzelen işçi kütlesi, piyasaya önemli bir satınalma gücü getirecek, bu güç iktisadî hayatımızın canlanmasında yardımcı olacaktır.

4 — İşçilerimizin olur olmaz başvuracakları grev silâhı ile sanayiimizi yıkacakları iddiaları makûl değildir. Zira işyerlerinin çökmesine ve kapanmasına sebep olacak grevlere başvurmak, herkesten evvel işçilerin menfaatlerine aykırıdır. İşçiler çalıştıkları müesseseleri kapanmak durumuna düşürünce, kendilerini de işsiz kalmak tehlikesine sürükleyeceklerini elbette hesaplayacak, odımlarını dikkatle atacak dolayısiyle yıkıcı sonuçlara sebep olmayacaklardır.

Türk işçisinin grev hakkını lâyıkiyle kullanacak bir olgunluğa eriştiğine inanıyoruz. Onları nihayet elde edebildikleri bu garantiden dolayı tebrik ederken, grev ve lokavt müesseselerinin toplumumuza hayırlı gelişmeler getirmesini dileriz.

lerce grev yaptı. Bunun neticesinde Amerika'nn iktisadî hayatı felce uğradı. Finlandiya"da her gün, bir iş kolunda grevler yüzünden hayat adeta durmaktadır. Fransa'da De Gaulle idaresinden önce böyle idi... İtalya ve Almanya'nın Faşizm ve Nasyonal Sosyalizm'den önceki sosyal ve ekonomik bünyesi de bu grevlerle uzun müddet sarsılmıştır. Şimdi liberalizm, bünyesi bakımından tamamen değiştiği, devletin artık büyük bir kuvvet haline geldiği, yani liberalizm tam mânasiyle ortadan kalktığı halde dahi, bu rejimin prensiplerine ve karakterine bağlı olan grev müessesesi, disiplin düzeni kurmuş memleketler hariç değişmemiştir.

İŞÇİ VE POLİTİKA :

Halk Partisi'nin Cumhuriyet Senatosu grubu adına konuşan Kâmil Coşkunoğlu da, grev ve lokavt haklarının karşılıklı olarak bir «hak dengesi» sağlayacağını ileri sürdükten sonra, millî menfaatler bakımından, işçi - işveren münasebetlerinin bozulmasından doğacak sakıncaların sebeplerini şöyle tesbit etti :

«Daha evvel grev ve lokavtı tatbik eden memleketlerden alınan tecrübeler göstermiştir ki, bir kanun ne kadar iyi şekilde yapılırsa yapılsın, bu dengenin bozulması, grev ve lokavt haklarının kötüye kullanılmasından, yani işçi veya işverenin doğrudan doğruya kendi hareketlerinden doğmamaktadır.

Bir memleketin basını, siyasî partileri ve aydınlarının, politik düşüncelerle ve istismar zihniyetiyle veya bilmeyerek bazı menfî cereyanlara âlet olmak suretiyle hisleri tahrik ederek sermayenin veya emeğin savunucusu rolünü almaları da bu dengeyi bozan mühim sebeplerdendir.»

GREVİN VARLIĞI.

Niyazi Ağırnaslı, ise «Gerek Hükûmete, gerekse Çalışma Bakanlığı'na, başlamış bir grevi durdurmak konusunda tasarının tanımış bulunduğu yetkiler de grev hakkının varlığını ve özünü zedeleyecek mahiyettedir. Bundan başka, tasarıda grevin maksat bakımından tarif edilmemiş olması, tatbikatta büyük mahzurlar doğurabilecek mahiyette bir eksiktir. Gerçekten de tasarı grevleri kanunî ve kanun dışı olmak üzere ikiye ayırmış ve kanun dışı grevleri Anayasa'ya göre değil, tasarının kısıtlayıcı hükümlerine göre tayin etmiştir. Böylece sırf şekil ve usul noksanları yüzünden esasında haklı, Anayasa'ya uygun ve meşru olan bir grevin «Kanun dışı grev» sayılması, böyle bir greve, yani Anayasa'ya uygun grev yapanların oldukça ağır cezalara çarpılmasını tasarı uygun görmüştür.» diyordu.

LOKAVT :

Ağırnaslı, konuşmasının lokavtla ilgili kısmına ise şöyle devam ediyordu :

«Meseleye Anayasa'mız ışığında bakıldığı takdirde, lokavtın bir hak olarak tanınamayacağı bütün çıplaklığı ile ortaya çıkmaktadır. Anayasa'mız, temel haklara dayanan demokratik ve sosyal bir devlet düzeni getirmiştir. Anayasa'mızın 10 uncu maddesi, kişinin temel hak

Sayın Bülent Ecevit
Çalışma Bakanı
Ankara

Anayasamızın 46 ve 47 ci maddelerine dayanılarak hazırlanan Sendikalar Kanunu ile Toplu iş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanun Tasarılarının kanunlaştığını sevinçle öğrenmiş bulunuyoruz.

Türk işçisine insan haysiyetine yaraşır bir hayat seviyesi temin edecek ve milletimizi batı uygarlığı seviyesine ulaştıracak bu kanunların gerek hazırlanışında ve gerekse Parlâmentoda görüşülmesine başlandığı günden bu güne kadar geçen her sahasında büyük emek ve hizmetlerinizi asla unutmıyacağız.

Bugüne kadar kanunlara saygı gösterilmesini şiar edinmiş olan Türk işçisi ve sendika yöneticileri, bu kanunlara da gerekli saygıyı göstererek, her vesile ifade ettiğiniz itimada lâyık olmağa çalışacaktır.

Türk sendika yöneticileri bütün kanunların karşılıklı mesuliyetler ve imtiyazlar prensipleri üzerine kurulduğunu müdriktir.

Millet yolunda hizmetle, işçi toplumuna karşı mesuliyet ve vazifesinden başka hiçbir kuvvet ve hiçbir düşünce, Türk sendika yöneticilerinin davranışlarına tesir edemiyecektir.

Bütün bir çalışma hayatını ilgilendiren yüklü mesainiz içinde bu kanunlarla alâkalı emek ve hizmetlerinizden dolayı, bütün Türk işçisi isminizi hürmet ve şükranla yadedecek ve Türk sendikacılık tarihinde mümtaz bir yeriniz olacaktır.

Size bütün Türk işçisi adına teşekkür eder, kanunların işçilerimizle birlikte ulusumuza mutluluk getirmesini temenni ederiz.

Saygılarımızla
Türk - İş
İcra Heyeti

ve hürriyetlerini ve fert huzuru, sosyal adalet ve hukuk devleti ilkeleriyle bağlaşmayacak şekilde sınırlayan siyasî, iktisadî ve sosyal bütün engelleri, devletin kaldırmakla görevli olduğunu ve insanın maddî ve manevî varlığını geliştirme için gerekli şartları hazırlayacağını ifade etmektedir.

Bu hükümler karşısında lokavtın bir hak olarak ele alınması elbette mümkün değildir. Çünkü devletin bir yandan işsizliği önlemekle, herkese iş sağlamakla ve vatandaşlara, özellikle çalışanlara insanlık haysiyetine yaraşır hayat şartları hazırlamakla görevlendirilmiş olması, bir yandan da, ayni devletin, çalışan insanların işsizliğe, açlığa ve yoksulluğa mahkûm edilmesini bir hak olarak tanıması elbette ki düşünülemez. Kaldı ki, Anayasa'nın 46 ıncı maddesi sadece grevden bahsetmiş, lokavta yer vermemiştir. Anayasa gerekçesinde, lokavtın insan hakları arasında yer alamayacağı açıkça belirtilmiş olması da görüşümüzün doğruluğuna bir işarettir...»

TÜRK - İŞ İcra Heyeti
Selânik Caddesi, Tokay İş Hanı
Ankara

Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunu ile Yeni Sendikalar Kanununun kanunlaşması üzerine gönderdiğiniz tele teşekkür ederim.

Türk işçisinin iyi niyetliliğini, ödev ve sorumluluk şuurunu yansıtan sözleriniz, yeni hakların ancak memleket yararına kullanılacağı yolundaki inancı doğrulamaktadır.

Sizin ve tel ve mektuplarını aldığım başka sendikacı arkadaşlarımızın belirttikleri duygu ve düşünceler, yeni çalışma düzeninin kuruluşunda görev almış olanlar için en değerli armağandır.

Bu vesile ile şunu belirtmeyi borç bilirim : TÜRK - İŞ önderliğindeki Türk Sendikacılarının sorumlu davranışlarile Türk işçisine karşı uyandırdıkları engin güven, bu mutlu sonuca varılmasında büyük rol oynamıştır.

İşçilerimize ve sendikalarımıza hâkim olan kanun ve devlet anlayışı ve her ikiside değerli ellerde bulunan işçi ve işveren teşekkülleri üst kademeleri arasında şimdiden yerleşmiş medeni münasebet geleneği, yeni birdiğimiz çalışma düzeninde bütün meselelerin barışçı yollardan çözülebileceğini gösteren sağlam belirtilerdir.

Yeni çalışma düzeninde, Türk işçilerine ve sendikacılarına mutluluklar ve Türk ulusu hizmetinde başarılar dileyerek sevgi ve saygılarımı sunarım.

Bülent ECEVİT

İŞÇİ VE ÜRETİM :

Tabiî Senatör Ahmet Yıldız da işçinin hayat şartları ve prodüktivite konusunda şunları söyledi :

«Emek harcadığı kurumu, daha kârlı ve verimli duruma getirmekte kendi açısından bir yarar göremeyen işçi, böyle bir hakka ulaştıktan sonra, işyerinin verimi, kazancı ve kârı ölçüsünde kendi yararının da artacağını görecektir.

VE GENE BOŞ SIRALAR :

Öyle görünüyordu ki, Cumhuriyet Senatosu'nun çoğu baş sıralırına ilişmiş senatörler, tatilden birkaç gün önce «kaçamak yapıvermiş» arkadaşlarının sorumsuzluğundan duydukları üzüntüyü belli etmek istemiyorlard. Böyle konuşmalar yapan insanların bomboş sıralara bakıp ta üzülmemesi imkânsızdı. Ancak, bu sırada, işçinin emek hakkından önce sendikalara istediği gibi girip çkabilme hakkı üzerinde acaip ve anlaşılmaz bir inatla durarak dayanışma aidatlarını kısıtlamak isteyen Adalet Partisi senatörlerini de unutmağa imkân yoktu. Bu zevat, sendikaları malî hesaplarının kontrol edilmemesi için gösterdikleri gayretle takdir toplayacakken, tutuyor dayanışma aidatlarının, aylık dika aidatlarından az olması gerektiği konusundaki fikirlerini Anayasa maddelerinin garip tefsirleriyle kabul ettirmeğe çalşıyorlarlardı. Senatonun «devamlı» üyeleri de bekleneni vermemişti.

Neyse, olan oldu. Adı, Cumhuriyet Senatosu tarafından İşçi ve İşveren Sendikaları Kanunu olarak değiştirilen kanun, Karma Komisyonun hazırladığı metne uyularak eski adını, «Sendikalar Kanunu» adını aldı ve ağır cezaî hükümlerle, beklendiğinden ağır bir hükûmet denetimi ve çeşitli kısıtlayıcı hükümlerle çıkıverdi. Artık, bize de söyleyecek başka şey kalmıyordu. Şimdilik, Millet Meclisi Başkanı'nın söylediklerini tekrarlayacak ve bu hakların yerinde kullanılması için yapılan çalışmalara hız verecektik;

«Millete hayırlı olsun...»

TÜRK - İŞ Sendikalar Kanunu ve Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanun tasarıları ile ilgili çalışmalarının çeşitli safhalarında kendisine bağlı teşekküllerle yaptığı etraflı temaslar dışında ICFTU (Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu) ile de sıkı bir temas kurmuş, 57 milyon Hür Dünya İşçisinin üyesi olduğu bu büyük teşekkülün görüşünü almayı da ihmal etmemişti. Ancak, bu görüşü bugüne kadar yayınlamakda sakınca gören TÜRK - İŞ artık tasarıların kanunlaşması dolayısile bu görüşü açıklamayı sakıncalı değil, bilâkis, kanun niteliği hakkında bir hükme varabilmek için faydalı bulmuştur.

ICFTU'nun Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanun Tasarısı hakkında 5. Ekim. 1962 tarihli mektubu ile Sendikalar Kanunu ve Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanun Tasarıları hakkında 17. Nisan. 1963 tarihli ikinci mektubunu aynen neşrediyoruz :

Sayın Bay Demirsoy,

22 Eylül tarihli mektubunuza cevaben Toplu Sözleşme ve Grev Tasarısı hakkındaki görüşümüzü açıklamakla şeref duyarım.

Esas itibariyle tasarı, Sendikaların pazarlık güçlerine kötü etki yapacak ve mantıkî olmayan maddeleri havi bulunmamaktadır. Fakat tenkitlerimizi okuyunca göreceğiniz gibi bazı bölümler o kadar tatmin edici değildir.

Bazı paragrafların değerlendirilmesi ve yorumlanması tercüme sakatlıklarından dolayı zorlaşmıştır. İnşallah bu yüzden yalnış sonuca varmamışızdır.

A. Braunthal
Genel Sekreter Y.

Madde : 1 — 3. 91 sayılı BIT Toplu sözleşme tasarısına uygundur.

Madde : 4 — Her nekadar toplu sözleşmenin süresinin ve ihbar sürelerinin kararlaştırılması, sendikalara göre, taraflara bırakılmak gerekirse de, tasarıdaki süreler uygundur ve sendikaların pazarlık güçlerine zarar getirecek durumda değildir. Süresiz sözleşmelerin sona ermesi ile ilgili hükümler yararlıdır. Çünkü belirli bir süre geçtikten sonra bunların, iki taraftan birinin isteği üzerine gözden geçirilmesi mümkün kılınmıştır.

Madde : 5 — Bu madde sendikaların ortadan kalktığı ya da kaldırıldığı hallere münhasırdır. Bu durumlar ayrı bir sendikalar kanunu ile düzenlenir. Bu bakımdan bunları burada görüşmenin bir faydası yoktur. Çünkü sendikalar kanunu görüşülürken bu mesele bahse konu olacaktır. Fakat ne olursa olsun bu madde ile sendikaların kaldırılması yolu açık tutulmuş bulunmaktadır. Onun için bu maddede yalnız sendikaların kendilerini feshetmelerinden bahsetmek doğru şey yoktur.

Madde : 6 — 7. Söylenecek bir şe yoktur.

Madde : 8 — 10. Burada anlaşılan «en çok temsil edici sendikadır» (Yani işyerindeki işçilerin çoğunu organize etmiş sendika) ve bu sendikaya imtiyazlı bir durum tanınmaktadır. Fakat bu maddeler en geniş ve en çok temsil edici durumda olan sendikanın nasıl tâyin edileceğini göstermiyorlar. İşyerindeki bütün işçileri temsilen toplu pazarlık yapacak sendikanın nasıl t-yin edileceğini tamamlayıcı maddelerle gösterilmedikçe 8, 9 ve 10 cu maddeler eksik kalacaktır.

Madde : 11 ve 12 : Söylenecek bir şey yoktur.

Madde : 12 — 16. Uyuşmazlığın haber verilmesiyle ilgili bu maddeler adil ve işleri hızlandırıcı gözükmektedirler.

Madde : 17 — 18. Söylenecek bir şey yoktur.

Madde : 19. Sendikalar Grev hakkına konulan sınırlandırmaları iyi karşılamazlar. Bu maddedeki sınırlandırmalar, genel olarak, grev hakkını fazlasıyla sınırlandırıyorlar denilemez. Fakat ilgili federasyon bu konuda tek söz sahibi durumundadır. (Yani TÜRK - İŞ) ve bu sınırlandırmaların hangilerinin kabul edilir olduğunu kararlaştırmalıdır.

Madde : 20 — Burada önemli olan nokta «memleketin güvenliği ve sağlığı» terimine verilecek anlamdır. Bu kavram dar anlamda yorumlanırsa, «soğutma dönemi» yerinde görülebilir. Dar anlamında alınması için garanti sağlanmalıdır; Yoksa bu gibi terimler hükûmetçe kötüye kullanılabilir.

Madde : 21 — 22. Söylenecek bir şey yoktur.

Madde : 23 — 24. İhbar süreleri uygundur.

Madde : 25 — Söylenilecek bir şey yoktur.

TASARILAR HAKKINDA GÖRÜŞÜ

Madde: 26 — Grev yapmalarına izin verilmeyen işçilerin tâyin yolu iyi değildir. İşverenle sendika arasındaki müşavereden sonra kararlaştırılmalıdır ve bunun usulu de mevcut toplu sözleşmede gösterilmelidir.

Madde: 27—28. Bu maddeler grev hakkını tâyin ettiklerinden faydalıdır.

Madde: 34 — İl Hakem Kurulunun meydana gelişi adil ve usuller adil gözükmektedir.

Madde: 35 — Yüksek Hakem Kurulu için de aynı şey söylenebilir. Fakat 35 (c) deki gibi bazı önemli meselelerde, Çalışma Bakanı tarafsız üyeleri seçmeden işveren ve işçi sendikalarına danışsa daha iyi olurdu.

Madde: 36—42. Bu maddeler memnuniyet vericidir.

Madde: 43—46. Bu maddeler tatmin edicidir. 44 üncü madde sendikaların üst teşekküllerinin herbir işverenle yaptıkları toplu sözleşmelerden söz açıyorsa da, sanayi çapında yapılacak sözleşmeler için açık kapı da bırakıyor denilebilir .Maddenin böyle geniş yorumlanması üstünde israr etmek faydalı olur. Çünkü bu sayede bütün bir saniyi için yapılacak toplu sözleşme kavramına yol açılmış olur.

Madde: 47 — Hakem Kurullarının kararlarının mümkün olduğu kadar çabuk verilmesi üzerinde israr edilmesi faydalı olabilir.

Madde: 48 — İşlerin parasız yapılması şeklinde bu maddenin yorumlanması sendikaların menfaati icabıdır.

Madde: 49—51. Söylenecek bir şey yoktur.

CEZA HÜKÜMLERİ: Genel Fikir: İngilizce tercümesine göre Madde 52—58 deki cezalar tatmin edici değildir. Çünkü çoğunluk azami ceza gösterilmemiştir. Madde 56 ise ne asgari, ne azami bir ceza koymamaktadır.

Sonuç: Genel olarak diyebiliriz ki, tasarı 91 ve 92 sayılı BIT tavsiyelerindeki (Toplu sözleşme ve gönüllü uzlaştırma ve hakem) asgari şartlara uymaktadır. Bazı usullerin pazarlık yapan taraflara bırakılması daha doğru olur iseydi de, tasarının hem lafzı, hem de ruhu başka memleketlerdeki Kanunlarla karşılaştırılınca hiç fena değildir.

Öte yandan, TÜRK-İŞ, bir sözleşmedeki bütün ya da bazı maddelerin o sözleşmenin şumulüne giren sanayi ve bölgedeki bütün işveren ve işçilere teşmil edilmesinin ne kadar yerinde olduğu üzerinde durmalıdır. Bu bakımdan 91 sayılı tavsiyenin aşağıdaki maddelerine atıf yapmak isteriz.

5 (2): Ulusla kanunlar ya da yönetmelikler bir sözleşmenin temsiline, şu şartlarla karar verebilir:

(a) Sözleşme halıhazırda, gerekli otoriteye göre, yeter derecede temsil edici olan işverenleri ve işçileri kapsamaktadır.

(b) Genel olarak, sözleşmenin teşmil edilmesi isteği sözleşmeye taraf olan işçi ya da işveren sendikalarınca öne sürülecektir;

(c) Sözleşme teşmil edilmeden önce, sözleşmenin uygulanacağı işçiler ve işverenlere görüşlerini açıklamak fırsatı verilmelidir.

Brüksel 17 Nisan 1963

Aziz Kardeşim Tunç,

Toplu Pazarlık ve Sendikalar Tasarıları Hk.

15 Mart tarihli mektubunuzla birlikte bizlere «Toplu Pazarlık, Grev ve Lokavt» ile «Sendikalar» kanun tasarılarını göndermenize ziyadesiyle memnun olduk.

Teklif edilen bu iki kanun tasarısını da inceleyerek, görüşlerimizi bir rapor halinde sunuyoruz.

Bu kanun tasarısı hakkında sizlerin görüşleriniz ve müzakerelerin seyri hakkında bilgi verirseniz memnun olacağız.

Saygılarımızla,

A. BRAUNTHAL
Genel Sekreter Yardımcısı

SENDİKALAR KANUNU HAKKINDA NOTLAR

Tasarı aslında, sendika kurmakta hürriyet ve işçilerin kendi istekleriyle sendikaya üye olma haklarını korumaktadır. Bu bakımdan tasarı «Dernek kurma ve sendikalaşma haklarının korunması» hususunda âmir bulunan 87 numaralı ILO konvensiyonu ile mutabakat halindedir. Tasarının bazı maddeleri hakkında görüşlerimiz faydalı olabilir.

Madde 16. Siyasî faaliyetler:

Her ne kadar birçok memleketlerde sendikalar ile siyasi partiler arasında malî bağların kurulmasına izin verilmekte ve bu bağlar halihazırda mevcut bulunmakta ise de; ILO, sendikaların siyasî partilerle olan münasebetlerinin, mahiyeti hakkında millî kanunların düzenleyici rol oynamasına âmirdir. 1952 ILO konferansında kabul edilen sendikacılık hürriyetine ait beşinci madde aşağıdadır.

«5 — Sendikalar milli kanunlara ve onların memleketlerindeki tatbikatlarına uygun olacak şekilde, üyelerinin kararını alarak bir siyasi partiyle münasebet kurdukları, sosyal ve iktisadi gayelerinin tahakkuku babında, tüzüklerinde siyası faaliyetlere yer verdikleri takdirde bu gibi siyası münasebet ve hareketler, memleketteki siyasî değişikliklere bağlı olarak, sendikacılık hareketinin devamlılığını ve sosyal, ekonomik fonksiyonlarını haleldar etmez.»

Yukarıda nakledilen paragraftan da anlaşılacağına göre, ILO sendikaların siyasî partilerle münasebetlerini «Millî kanun ve tatbikata» bağlamaktadır. Bu da sendika ve siyasî partiler arasındaki malî münasebetlerin sendika haklarına tecavüz etmeden millî kanun tarafından sınırlanabileceini göstermektedir.

Madde 22. Paragraf 3.

Şunu da belirtmek lâzımdır ki, bu paragrafta bahsi geçen «Dış kaynaklar» terimi ile, Birleşmiş Milletler kurulları, Birleşmiş Milletlerin ILO ve UNESCO gibi muhtelit kollarının ve bir bölge teşkilâtı olan OECD teşkilâtının verdiği yardımlar kasdedilmemiştir.

Madde 27.

Her nekadar bu madde bir yalolmak gayesile konulmuşsa da, diğer birlikler ve kurumların icra komitelerinden de bu çeşit beyanlar talep edilmedikçe, sendika liderlerine karşı yapılan farklı muamele gibi düşünülebilir.

TOPLU SÖZLEŞME - GREV VE LOKAVT TASARISI HAKKINDA GÖRÜŞLER

Genel:

Toplu Sözleşme, grev ve lokavt kanun tasarısını genel olarak incelersek, Türkiye'de bir toplu pazarlık sistemini kurmak ve yerleştirmek gayesine matuf olduğunu görürüz. Bu sistemin ana hatları şu şekildedir:

(1) Herhangi bir işkolunda veya o işkolu ile ilgili diğer işkollarındaki en geniş kitleyi temsil eden sendikaya, işverenle toplu pazarlık yapma hakkını tanımaktadır. Tasarı ayni zamanda işvereni, işverenle akit yapabilme hakkına sahip sendika ile pazarlığa oturmaya mecbur tutmaktadır.

(2) Tasarı grev hakkını tanımakta, fakat bu hakkı kullanmadan evvel takip edilmesi icap eden bazı hususları kat'i olarak belirtmektedir.

Bu esaslar, ILO deklerasyonları ve tavsiyeleri ve bilhassa deklerasyon 87: «Cemiyet Kurma ve Teşkilâtlanma Hakları», (1948); Deklerasyon 98: «Teşkilâtlanma ve Toplu Pazarlık Hakları», (1949); Toplu Sözleşmelerle alâkalı 91. tavsiye (1951) ve hakem usulü ve uzlaşma ile alâkalı tavsiye 92 (1951) lerle uyuşabilmektedir.

Fakat tasarının bazı maddelerinin değiştirilmesi, bizlerce lüzumludur. Bu değişiklikler aşağıda gösterilmiştir.

Madde 8:

Toplu Sözleşmelerle alâkalı 91. tavsiyesi, madde 8 den daha şumullü ve kifayetli esaslar ihtiva etmektedir. Bu tavsiye şu şekildedir.

Paragraf 5 (2): Millî kanunlar

ve hükümler, diğer şartların yanı sıra, toplu sözleşmeleri şu şekillerde uzatabilir ve kapsamını genişletebilir.

(a) Salâhiyetli merci, diğer sendikaları da yeter derecede sile şayan görürse işverenlerle yapılan toplu sözleşmelerin şumulüne bunlar da girer.

(b) Bir sözleşmenin uzatılması, sadecce o toplu sözleşmenin taraflarından olan bir veya birkaç işçi veya işveren teşekkülü tarafından talep edilebilir.

(c) Herhangi bir toplu sözleşmenin şumul sahası genişletilmedenevvel, bu genişleme ile kapsanacak işveren veya işçi teşekküllerinin görüşleri nazarı itibare alınmalıdır.

Madde 27, 1. Fıkra 2 Bend:

«Hak ve Borçlar» terimi, çok geniş bir manâda kullanılmıştır. Diğer taraftan hak ve borçların kimler tarafından hesaplanacağı da belirtilmemiştir. Bu terimin sarih olmamak işverenler tarafından kendi lehlerine kullanılabilir.

Madde 29. 1. Fıkra 2. Bend.

Bu paragrafta tâyin edilen cezaî müeyyide bir sendikayı malî bakımdan mahvedebilecek bir mahiyet arzetmektedir. Binaenaleyh bu hüküm tasarının «İşçilerin toplu

Pazarlık yapma» haklarını korumaya matuf maksadına aykırı bir mahiyet taşımaktadır.

Madde 54:

Sendikalar, kanunsuz grevlerde bile, hapis cezalarına taraftar değildirler. Fikrimizce hapis cezaları şiddet vakalarında kullanılmalıdır.

Madde 56. Bend 2.

Genel sendika prensiplerine göre kamu hizmetlileri de grev hakkına sahiptirler. Birçok memleketlerde bu inkâr veya menedilmektedir. Grev yapan kamu hizmetlileri için hapis cezaları da 54 ncü maddede gösterdiğimiz sebeplere dahildir.

Madde 58.

Bu madde işverene iş gidişatı hakkında tek taraflı karar hakkı tanımaktadır. Böyle bir madde sendikanın işverenle pazarlık hakkını ciddiyetle kısıtlar. Eğer bu madde yavaşlatma grevini yasaklamak istiyorsa, bu çeşit te grev tatbikatına girer ve grevin kanunî olduğu yerde kanunî, olmadığı yerde gayri kanunî sayılır.

Kadın işçilerin kongresinden bir görüntü

KADIN İŞÇİLERİN PROBLEMLERİ

Kadın işçilerin de diğer işçiler gibi aynı zorluklarla karşılaştıkları ve ev kadını ile annelik mesuliyetlerine ilâveten çeşitli engellerle karşılaştıkları bir hakikattır. ICFTU ve ITS kadın işçilerin problemlerini incelemek üzere birleşik bir komite kurmuşlardır. Komite 29 Nisan - 3 Mayıs arasında dört kıtadan gelen delegelerle toplanmış ve son gelişmeleri gözden geçirmiştir.

İktisadi, sosyal ve politik gelişmesi yüksek seviyede olan memleketlerde bile çalışan kadınlara ayırım yapılmaktadır. En mühimi, eşit işe eşit ücret prensibi olup, çok kabul edilen bir tevzi olmasına rağmen tatbik edilmemektedir. Kadınların, çalışıp kalifiye olabidikleri işler bile halâ onlara kapatılmakta ve cesaretleri kırılmaktadır. İş başında eğitim ve daha ileri tahsil için erkekler kadar imkânları yoktur. Ayni zamanda anne ve ev kadını olan hanım işçilerin yüklerini azaltmak için imkânlar birçok yerlerde çok azdır.

Gelişen memleketlerdeki kadın işçileri bu zorluklarla beraber bir de düşük hayat seviyesi, cehalet ve kadınların sosyal ilerlemelerine karşı takınılan tavırlarla karşılaşmaktadırlar.

Ayırımı kaldırmak ve kadınlara eğitim, istihdam ve terfide eşitlik sağlamak için birçok seviyelerde sınırsız imkânlar vardır. Komite bu işle ilgili olarak aşağıdaki konulara dikkati çekmiştir.

ILO kararnamesinin III ncü maddesine göre, üniversel eşitlik ve istihdam imkânlarını elde etmek için her türlü gayret gösterilmelidir. Bu kadınların sosyal, siyasi ve cemiyet hayatına tamamen iştirak edebilmeleri için lüzumlu olan eğitim imkânlarında eşitliği önceden kabul etmektedir. Kadınlar için eğitim imkânlarının geliştirilmesine engel olan köklü kin ve gelenekleri söküp atmak için devamlı gayret sarfetmek icapetmektedir.

ILO'nun 100 numaralı kararnamesi ile eşit iş için, eşit ödeme prensibi Milletlerarası çevrede kabul edilmiştir. Bu kararname daha birçok memleketler tarafından kabul edilmemiştir. Daha mühimi, kabul edildiği zaman tamamen ve samimiyetle tatbik edilmelidir. Sendikaların mesuliyeti bunun toplu pazarlığa tatbik edilmesini temin etmektir. Kadınların emeği düşük ücretli işlere hasredildiği müddetçe tatbikatın hiç bir kıymeti yoktur. Bunu hakikat yapmanın çaresi terfi ve yüksek ücretli maharet isteyen işlere geçebilmelerinde eşitliği sağlamaktır.

Şimdi anne olan kadın işçiler bir dereceye kadar korunmaktadır. Sendikalar, bu kapasite tanımının, kadın işçilerin eşit ücret ve imkânlarını baltalamamasına dikkat etmelidirler.

Son olarak, iş ve aile hayatındaki pürüzleri düzeltmek için kadınların ev mesuliyetlerinin kolaylaştırılması icap etmektedir.

Bu konularda muvaffakiyet uzun vadeli bir iş olup, sendikaların kadın işçilerin çoğunu üye kaydedip, onları sendikacılıkta faal vazifeler almaya iknası ile mümkündür. ICFTU şimdiki durumda, bilhassa gelişen memleketlerde kadın işçilerin menfaatlerini terakki ettirebilmek için birçok eğitim kursları açmıştır. Anyı zamanda menfaatlerini, kadın hakları statüsünü Birleşmiş Milletler Komisyonu ve Milletlerarası Çalışma Teşkilâtında temsil etmektedir. Komite bu gayretleri memnuniyetle karşılamış, geniş ve devamlı bir yardıma olan ihtiyacı belirtmiştir.

ICFTU Komitenin tavsiyelerinin ne dereceye kadar tatbik edilebileceğini inceleyecektir.

TÜRKİYE'DE İŞ

1962 deki duruma göre Türkiyede 15 milyon 700 bin insan çalışacak yaştadır (15 - 65 yaşlar arası). 12 milyon 750 bin insan çalışmaktadır. 1 milyon 450 bin insan çalışma yaşında olduğu halde, öğrencilik, askerlik, hastalık, hapiste olma, ev kadını olarak evde bulunma gibi sebeplerle çalışmamaktadır. 1 milyon 500 bin insan işsizdir. Çalışmak istediği halde iş bulamamaktadır.

Çalışanların İş Kollarına Dağılışı,

İş kollarını; (1) Tarım, (2) Sanayi, (3) Hizmetler olarak başlıca üç bölümde toplamak mümkündür. Her türlü ziraat ve hayvancılık faaliyeti TARIM, imalat, inşaat ve madencilik faaliyeti SANAYİ, ticaret, otelcilik, lokantacılık, Devlet hizmetleri ve diğer hizmetler de HİZMETLER bölümünde toplanırlar. Aşağıdaki tabloda çalışan nüfusun iş kollarına göre dağılışı görülmektedir:

		12 milyon 740 bin	
Tarım	9 milyon 860 bin	Çalışan nüfusun	% 77,4 ü
Sanayi	1 milyon 250 bin	Çalışan nüfusun	% 9,8 i
Hizmetler	1 milyon 630 bin	Çalışan nüfusun	% 12,8 i
			% 100

Yukarıda ana iş kolları olarak gösterilen çalışma durumu daha teferruatlı olarak ele alındığı zaman aşağıdaki tablo ortaya çıkar:

1960 Sayımına göre Türkiye'de

Her 1000 kişiden	759 u	tarımda,
" " "	59 u	imalât sanayide,
" " "	84 i	Otel, lokanta gibi hizmetlerde,
" " "	31 i	ticaret ve esnaflık etmekte,
" " "	19 u	kamyon, tren, uçak gibi ulaştırma işlerinde,
" " "	16 sı	inşaat işlerinde,
" " "	5 i	maden ocaklarında ve maden işlerinde,
" " "	1 i	elektrik, su ve gaz işlerinde çalışmaktadır.
" " "	62 si	ise ne iş yaptığı bilinmemektedir.

Çalışanların Meslekleri ve Vasıfları:

Bir memlekette çalışan nüfusun ve vatandaşların yetişme seviyeleri ve meslekleri bakımından durumu önemlidir. Yetişmiş olan insanların sayısı az olursa, çok insanla az iş yapılmış olur ve teknik işler yeteri kadar iyi yapılamaz. Ayrıca teknik bakımdan yetişmiş olanların görevlerini yapabilmeleri için yeter sayıda yardımcı elemanların kendilerine yardım etmesi gerekir.

Türkiye'de yetişmemiş pek çok insan vardır. Çalışanların büyük bir kısmı vasıfsız sıra işçisidir. Bundan başka yetişmiş insanların sayısı ile kendilerine yardımcı olacak elemanların arasında bir dengesizlik vardır. Bir doktorun görevini yerine getirmesi için en az 4 - 5 hemşire veya yardımcı sağlık personelinin bulunması gereklidir. Halbuki Türkiye'

VE İŞSİZLİK

de hemşire ve yardımcı sağlık personelinin sayısı doktor sayısından azdır. Aynı şekilde bir mühendisin işini yapabilmesi için yeteri kadar teknisyenin yardım etmesi gereklidir. Türkiyede teknisyen sayısı mühendis sayısına göre daha azdır. Bunun sebebi eğitimin ihtiyaçlara göre ayarlanmamış olmasıdır.

Sanayi ve hizmetlerde çalışanların yetişme seviyelerine göre durumu aşağıda görülmektedir :

İşsizlik ve Gizli İşsizlik :

EN YÜKSEK ÇALIŞMA MEVSİMİNDE TÜRKİYE'DE 1,5 MİLYON İŞSİZ VARDIR :

İyi işleyen bir ekonomik düzende, çalışma yaşında ve gücünde olup ta iş arayan herkese iş bulunur Çalışma, kişilerin gelir elde etme ve aynı zamanda toplumun emekten faydalanma yoludur. Hem kişiye hem topluma faydalıdır. Çalışmak isteyip te çalışma imkanı bulamayan insanın çok olduğu toplumlarda en önemli istihsal unsuru olan insan gücünden faydalanamıyor demektir. Çalışmayan insan ise bir gelir kaynağına sahip olamadığı için sefalete mahkûm olur. İşsizlik toplum hayatının dengesi bakımından da önemlidir. Hayatını nasıl kazanacağını, ne yapacağını, vaktini nasıl geçireceğini bilmeyen insanların çok sayıda bulunduğu yerlerde toplum bünyesini sarsacak hareketlerin doğması imkâ-

nı vardır. Bu sebeplerle toplumun her kişisine kabiliyet ve yetişmesine göre iş bulması için gerekli tedbirlerin alınması ve işsizlerin asgari geçimlerini sağlayacak yardımlar yapılması devletin sorumlulukları arasına girmiştir.

İşsizliğin ortadan kaldırılması yeni iş imkânlarının açılması ile olur. Bu da mevcut iş yerlerine yenilerinin katlmasını sağlayacak veya genişletecek yatırımlarla olur.

İşsizlik iki şekilde olur; açık işsizlik ve gizli işsizlik. Bilhassa ekonomileri tarıma dayanan az gelişmiş memleketlerde yaygın olan bir gizli işsizlik durumu vardır. Köylerden şehirlere akın olduğu fakat iş sahaları genişlemediği zaman da açık işsizlik ortaya çıkar.

Baba, ana ve bir çocuktan kurulu bir aile kendi tarlalarını ekip, biçip kışın hayvanlarına bakarak bütün zamanlarını çalışmakla geçirirken ve kazandıkları kendilerini doyurmağa yeterken dört çocukları daha olursa artık aynı tarlanın geliri ile üç nüfus yerine yedi nüfusun geçinmesi gerekir. Bu ise tok üç insan yerine yarı aç yedi insanın gelmesi demektir. Bir gün gelip bu ailenin beş çocuğu büyüyünce eğer bu gençlerin çalışacakları fabrikalar kurulmamış veya başka iş yerleri açılmamışsa bunlar ya babalarının tarlalariyle meşgûl olacak ya da iş aramak için şehirlere gireceklerdir. Bunların babalarının tarlalarında çalışmaları iki kişi tarafından yapılan işin yedi kişi tarafından yapılması yani zamanlarının büyük bir kısmının boş geçmesi demektir. İşte buna «GİZLİ İŞSİZLİK» denir. Bu gençlerin şehirlere gelerek iş araması ve açılan iş sahalarının yeteri kadar olmaması halinde iş bulamamaları durumunda ise «AÇIK İŞSİZLİK» ortaya çıkar.

Türkiyede nüfus hızla arttığı halde, yeteri kadar yatırım yapılamadığından çalışma yaşına gelenlerin büyük bir kısmı iş bulamamakta ve böylece hem gizli işsizlik hem de açık işsizlik gittikçe artmaktadır. 1962 yılında tarım sektöründe en yüksek çalışma mevsiminde bir milyon, en düşük çalışma mevsiminde ise sekiz milyon insan gizli işsizlik halinde idiler. Yani bu mevsimlerde bu kadar insan tarımdan ayrılıp başka yerlere gitseler tarım ürünleri miktarında bir değişiklik olmayacaktır. makinalaşma arttıkça tarımdaki gizli işsiz sayısının da artabileceği düşünülmelidir.

Gene 1962 yılında, şehirlerde en az 500.000 kişinin çalışmak istedikleri, iş aradıkları halde iş bulamadıkları ve çalışamadıkları hesaplanmıştır.

Bir memlekette iş arayan bir işsiz kütlesinin bulunması o memlekette iş bulup çalışmakta olanların da durumuna t esir eder. Bu tesirlerden en önemlileri, iş emniyetinin bulunmaması ve ücretlerin devamlı düşük olmasıdır. Bilhassa vasıfsız işçi çalıştıran iş yerleri çalıştırdıkları işçilerin yerine kolayca işçi bulacaklarını, işsiz olanların çok düşük ücretlerle çalışmayı kabul edeceklerini bildikleri için ücretleri çok düşük tutar ve kolayca işçi değiştirebilirler.

Türk - İş Genel Merkez İnşaatı

Önümüzdeki yıl yapımına başlanacak olan TÜRK - İŞ Genel Merkezi için Ankara nın mutena semti Yenişehir de büyük bir arsa satın alınmıştır.

Resimde TÜRK - İŞ Genel Sekreteri Halil Tunç u inşaat mahallinde görüyorsunuz.

Uluslararası Sendikacılığın Mevcut Problemleri

Milletlerarası sendikacılık tarihî köklere dayanmaktadır.

Avrupa'da 18 nci asrın ikinci yarısındaki endüstriyel ve siyasî inkılâplar sendikacılığın kurulmasına sebep olmuştur.

Endüstriyel İnkılâplar :

Üretimde küçük el sanatlarından teknik teçhizatlı büyük endüstrilere geçiş.

Siyasî İhtilâl :

1789 da Fransız ihtilâlinin siyasî fikirleri eşitlik, hürriyet ve kardeşlik.

Birçok Avrupa Devletlerinde farklı işkoiları ve endüstrilerde sendikalar kurulmuştur. Milletlerarası işbirliği ve teşkilâtlanmanın lüzumlu olduğunu anladılar ve Milletlerarası dayanışma fikri doğdu.

Bugün Milletlerarası Dayanışma :

Hür dünyadaki sendikalar çalışan insanların haklarını koruyor;

Sadece işverene karşı değil aynı zamanda devlete veya hükûmete karşı da korur. Bilhassa sendikaların işçileri koruma, birlik ve pazarlık haklarını tanımayanlara karşı korur. Bu bakımdan, Milletlerarası dayanışma hayatî bir ehemmiyet taşımaktadır.

1. ILO Kararnameleri :

Birlik kurma ve pazarlık hakları ILO kararnameleriyle tesbit edilmiştir. ILO üyesi devletler tarafından bu kararnamelerin kabul edilmesi o memleketin nizamnamelerinin Milletlerarası kanunlara uyduğunu ifade eder. ICFTU ve ITS'ler ILO'ya Kararnamelerin kabul edilmesi için baskı yapmaktadır.

Sendika hakları nizamname veya Anayasa maddeleri değildir.

2. Sendika Eğitimi :

Haklarınızı kullanmasını bilmelisiniz. Bunun için Sendikacılığın eğitimi hayatî ehemmiyet taşır. Sadece sendika liderleri ve memurlarının değil bütün üyelerinin de sendikacılık fikri memleketinizde oldukça yenidir. Üyelerinizin hattâ işçilerinizin birçoğu kuvvetli sendikaların çalışma şartlarını düzeltebileceğini bilmemektedirler. Hükûmetler hiç bir şeyi istiyerek vermezler. Sendikalar daha iyi şartlar için savaşmalıdırlar.

Eğitimle ilgili mühim bir mesele de cehaleti, okumamışlığı ortadan kaldırmaktır. Bu Hükûmetin işidir. Bir cemiyette liderlerin bu işle uğraşmama bazı belli sebeplerdendir. Cahil insanlara hükmetmek ve onları idare etmek daha kolaydır. Sendikacılık bu felâkete karşı savaşmalıdır. ICFTU sadece sendikacılık okulları, kursları açmakla kalmamış bu problemle ilgili olarak UNESCO'ya da tesir etmeye çalışmaktadır.

3. Kuvvetli Sendikalar lâzımdır :

Bütün dünyada kuvvetli sendikaları geliştirmek Milletlerarası dayanışma meselesidir. Avrupa sendikacılığı kendi tecrübe ve hataları ile pazarlık masasında kuvvetli ve stabl olabilmek için iyi bir teşkilâtlanma bünyesine sahip olmanın lüzumunu anlamıştır. Bunun için tecrübelerimizi size de duyurmak istiyoruz ki bizim yaptığımız hatalara düşmeyesiniz. Bu arada mühim bir nokta daha var; Hükûmetiniz yoksulluğu önlemek için memleketin ekonomisini geliştirmeye çalışıyor. Dışardan ve içerden büyük yatırımlar lâzımdır. Bu ekonomik yatırımların neticesi, meselâ; kâr yalnız işveren ve hükûmet arasında değil işçilere de bölünmelidir. Bu kuvvetli sendikaların yapabileceği bir iştir. Ancak o şekilde ekonomik kalkınmadan kâr'ın hakkınız olan parçasını daha iyi çalışma şartları yüksek ücretler ve yüksek hayat şartları halinde elde edebilirsiniz. Öbür taraftan Hükûmet te sosyal şartları geliştirmek için çalışmalıdır. Eğer ekonomi gelişirse Hükûmet daha fazla vergi alır ve bu şekilde sosyal vazifelerini yerine getirebilir.

Milletlerarası Sendikacılığın mevcut problemleri 2

Hür Sendikalar Hürriyeti Garantiler :

Milletlerarası dayanışma, karşılıklı işbirliği ve siyasî harekâta dayanmaktadır. Birbirimize çok yakın yaşadığımız dünyada bu her zamandan fazla lâzımdır. İzolâsyon geçmişe aittir. Sulh ve hürriyeti elde etmek için elimizden gelen herşeyi yapmamız lâzımdır. Niçin hürriyet? Hür Sendikalar ancak hür bir memlekette hükûmete vasıta olmadan çalışabilirler. Bu temel hak inkâr edilirse de si olmaz. Bu da işçilerin ücret ve iş şartları hakkında karar hürriyetleri yok demektir. ç

Sanayileşmek ve modernleşmek isteyen bir memleketin ekonomisinde sendikaların rolü Avusturya'daki tecrübemize göre üç bakımdan ele alınabilir.

1. Avusturya bir kuşaklık bir kısa süre içinde fakir bir memleketten oldukça zengin ve düzenli bir sosyal devlet şekline geçmiştir.
2. İsveç ve İsrail'in dışında hiç bir memlekette Avusturya'da olduğu kadar sendikalar ekonomik meselelerde söz sahibi değildir.
3. Savaştan bu yana Avusturya ekonomisi ve demokratik kurumları düzgün bir gelişme sağmışlarsa bu sendikaların bünyesinin kuvvetine ve önderlerinin kalite ve sorumlu olmalarına bağlıdır.

Birinci Dünya savaşının sonunda 53 Milyon nüfuzlu Avusturya - Macaristan İmparatorluğu yıkılınca Avusturya içinde 6 Milyon Almanca konuşan Avusturyalı kalmıştır. Sanayilerden çoğu ham madde kaynaklarını ve pazarlarını yitirmişlerdir. Meydana gelen öbür devletler (Macaristan, Çekoslovakya ve Yugoslavya) kendi sanayilerini kurmağa başladılar ve Avusturya mallarını artık satın almıyorlardı Viyana artık idarî, malî ve ticarî bir merkez olmaktan çıktı. Devlet memurları ve işsizler hükûmete karşıydılar ve bu şekilde Avusturya işçi hareketi doğdu. Açlık, soğuk ve ümitsizlik Avusturya'da hüküm sürüyordu. Bu ekonomik meselelerin tek çözüm yolu Almanya'yla birleşmek gözüküyordu. Bu yolu savaşı kazanmış olan müttefik devletler kabul etmediler.

Zamanla Avusturya'lılar eski İmparatorluk pazarlarının yitirilmesinden doğan ekonomik zararları kaldırmağa çalıştılar. Yeni enerji sağlamak için su kudretinden faydalanıldı, tarım geliştirilerek yiyecek ithaline gerek kalmadı. Ve Turizmin geliştirilmesi için büyük çaba gösterildi. Ekonominin yeni şartlara uydurulması için yapılan bu çalışmalar 1930 Dünya ekonomi krizi yüzünden fayda sağlamadı. Kitle işsizliği birinci Cumhuriyeti tehlikeye düşürmeğe başladı.

1918 devriminden hemen sonra işçi hareketinin siyasal ve endüstriyel kanatlarının kuvvetli olduğu bu dönemde sosyal siyaset alanında büyük başarılar sağlandı. 1918 de sosyal işler bakanlığı kuruldu ve bir dokumacı olan Ferdinant Hanusch (ileri gelen sendikacı) bu Bakanlığın başına geçti. İki yıl içinde büyük sosyal kazançlar sağlandı (örnek; 8 saatlik iş günü, iş bulma büroları, mecburi işsizlik sigortası, ücretli hafta tatili, kadınların ve çocukların gece çalışmamaları) savaşlar arasındaki dönemde sendikacılarımız ücret ve çalışma şartlarından başka sosyal siyaset üzerinde de çok durdular.

Kısa süreli ekonomik kalkınma zamanında da işsizlik çoktu. Birinci Cumhuriyetin en iyi yılı olan 1929 da işsizlik % 15 ti, 1929 dan sonra bünyevi işsizlik dünya ekonomi krizi yüzünden arttı. 600.000 işçi yani iş gücünün üçte biri işsizdi.

İşsizlik ve kitle halinde fakirlik faşist hareketler doğurdu. Almanya, İtalya, Avusturya'ki hâkim sınıflar bundan, yani krizden kurtulmak için halkın ya-

AVUSTURYA'DA SENDİKACILARIN ROLÜ

P. RİEGER

şama standardını daha da düşürdüler ve sömürgecilik serüvenlerine atıldılar.

Avusturya'da demokrasi ve bağımsız sendikalar 1934 yılında ezildiler. Ekonomik sefalet ve özgürlüğün yitirilmesi Avusturya'nın Nazi Almanyasınca işgaline yol açtı ve böylece Alman savaş makinesinin ekonomik bir parçası oldu. Büyük insan kaybından ve malzemelerin mahvolmasından sonra Nazi rejiminin yıkılmasıyla Avusturya yeniden bir devlet olarak ortaya çıktı. Savaş sürerken Viyana ve çevresindeki yer altı işçi sendika grupları birbirleriyle temas kurdular ve sendikalar en etkili demokratik teşkilâtlar olarak yeniden doğdular. 1945 İlk Baharından sonra Avusturya'nın başına gelenler 1918 de Krallığın yıkılmasından daha kötü oldu.

Bir çok sanayiler hava bombardımanları ve yer savaşı sonunda mahvolmuştu. Haberleşme ve Demir yollar ya yıkılmış yada götürülmüştü. Şehirlerde açlık vardı. Ülke dört askerî Bölgeye ayrılmıştı. Rusya Bölgesindeki sanayi araçlarının çoğu tazminat olarak dışarı götürüldüler ve naziler zamanında Alman malı olan teşebbüsler bir Rus Ortaklığınca işletiliyordu.

Mal az para çoktu 1946 da Sosyal Üretim savaş öncesinin üçte biriydi. Avusturya hükûmeti o zaman çözülemez gibi gözüken ekonomik meselelerle karşı karşyaydı. Ülkenin dört işgal bölgesine ayrılması ve işgal kuvvetlerinin her şeye karışması memleket idaresini güçleştiriyordu. Avusturya'nın ilk başkanı Dr. Renner, görevini içinde dört tane fil bulunan ufak bir kayıkla nehiri aşmaya çalışan bir kayıkçıya benzetiyordu.

Başta Marşal yardımı olmak üzere geniş yabancı yardım 1948 de başladı ve Avusturya ekonomisinin hızla kalkınmasına yardım etti.

1948 ile 1951 arasında endüstriyel üretim üç kat arttı ve gerçek Ulusal üretim iki kat arttı. 1951 Ulusal üretim savaş öncesi seviyesinin üç katına erişti. 1952 de Avusturya hükûmeti parayı düzenli bir biçime soktu ve savaş sonu enfilâsyona son verdi.

1953 den beri Avusturya tarihinde görülmemiş bir ekonomik gelişme sağlamıştı. Gerçek Ulusal üretimi ölçü olarak ele alıp hareket edersek ekonomik gelişme yüzde altıdır. İşçiler Ulusal gelirden kendilerine düşen payı devam ettirdiler ve bu 1951 de % 56,4 ten 1961 de % 63 e çıktı. Ve işçilerin yaşama standartları hayli yükseldi.

Ortalama olarak adam başına aylık gelir şöyle artmıştır.

	1953	**1961**	**% Artış**	**1953 / 61**
	Avusturya parası		**Rakkam olarak**	**Gerçek**
İşçiler	1224	2160	∓ 76,5	± 46,4
Hizmetliler	2017	3730	± 84,9	∓ 53,3
Memurlar	1757	3490	± 98,6	∓ 64,7
İşgücünün ortalama geliri	1440	2600	∓ 80,6	± 49,8

Bu gün tam çalıştırma vardır. İşsizlik şimdi % 3 tür. Oysa ki savaş sonu yıllarında % 5-9 olurdu. Bu günde mevsim kış işsizliği vardır, özelikle yapı ve

turist endüstrilerinde ve ayrıca bazı geri kalmış bölgelerimizde bünye işsizliği de vardır. Son iki yıl içinde bazı iş kollarında işçi bulunmamaktadır. Ve bunun için de sendikalar federasyonu 47.000 yabancı işçinin gelmesine izin vermiştir.

Kitlelerin satın alma gücü sosyal güvenlik kanunlarıyla çok artmıştır. Ve bu özelikle ihtiyarlık sigorta ödeneklerinin artmasında görülmüştür.

Halkın yaşama seviyesine işaret eden ölçülerde biri de ailenin yiyecek, ev, elbise ve öbür giderler için gelirinden ayırdığı bölümdür. Viyana'da işçi aileleri gelirlerinin % 57 sini Birinci Dünya Savaşından önce yiyeceğe, iki savaş arasında % 50 sini veriyorlardı. Bu gün üçte birinden azını harcarlar. Daha az önemli ihtiyaçlar için yapılan harcamalar 1912 de % 15 iken 1960 ta % 42 ye çıkmıştır.

AİLE GİDERİNİN % DE OLARAK GİDERİ
AİLE GİDERLERİNİN YÜZDE OLARAK GİDERİ

Yıl	Yiyecek + İçki	Ev, Işık Isıtma	Elbise Mobilya	Öbür ihtiyaçlar
1912/14	57,2	19,3	8,5	15,0
1929	48,3	10,8	11,0	29,9
1953	39,4	14,0	10,4	36,2
1960	31,4	14,8	11,5	42,3

Batıda bir otomobile sahip olmak yüksek bir hayat standardına işaret eder. Son 10 yıl içinde otomobillerin sayısı 7 kat artmıştır. (1961 475.000)

SENDİKALARIN EKONOMİK ETKİSİ :

Sendikalar zayıf oldukları sürece ister istemez üyelerinin ücretlerini ve çalışma şartlarını geleneksel sendikacılık yollariyle düzeltmeyi baş görevleri olarak kabul ederler. Böylece temel mücadele iş yerinde ve iş kolunda işçilerin ürettiklerinden âdil bir pay alma yoluna gider. Sendikalar gerçek ücretleri artırır daha iyi sosyal ve çalışma şartlarını sağlarlarsa, daima bilmiyerek te olsa da, ekonomiyi kuvvetle harekete getirirler yarı aç bitkin hastalıklı okumamış işçiler fazla verim sağlamazlar. İş gücü ucuz sağlanırsa iş verenler geleneksel üretim yollarından ayrılmazlar öte yandan yüksek ücretler iş verenlerin iş gücünden ekonomik bir şekilde faydalanmalarını ve modern ve daha verimli teknolojiden faydalanmalarını gerektirir.

Bütün olarak ekonominin verimliliği ile işçilerin hayat standardlarını yükseltme imkânları arasında doğrudan doğruya bir münasebet olduğunu sendikalar hemen fark etmezler. Hele gelirin dağıtımında büyük eşitsizlikler oldukça ekonomik gelişmenin temel meseleleri kenarda kalır. Çünkü; belli bir Ulusal gelirin dağıtım mücadelesi yapılmaktadır.

Her ne kadar Avusturya sendikaları uzun tarihleri boyunca zaman zaman, ekonomik siyaset meseleleriyle uğraşmışlarsa da (Birinci Dünya Savaşında ve 1920 yıllarındaki aşırı enfilâsyon devresi gibi) daha çok geleneksel ücret pazarlığı üzerinde durdular ve siyasal etkilerini daha çok sosyal güvenlik kanunlarının çıkarılmasında gösterdiler. Gayet açık bir ekonomik siyasete atılmaları son 15 yıl içinde yani sendika federasyonun yeniden kurulmasından sonra meydana çıktı.

Şimdi Avusturya sendika hareketinin teşkilât

Sendika liderleri «Partiler hakkımızı korumazlarsa, kendilerine bir tek oy vermiyeceğiz» dedikten sonra...

HABERLER

İşçi Bayramı

Yeni kanunların çıkışı bütün yurtta kutlanacak :

Millet Meclisi'nin 15 Temmuz tarihli oturumunda kanunlaşan «Sendikalar Kanunu» ile «Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunu»nun Resmî Gazete'de yayımlanacağı tarih Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu tarafından «Türk İşçisinin Bayramı» olarak tesbit ve ilân edilmiştir.

Türkiye'nin her tarafındaki işçi teşekkülleri, bu mutlu günü büyük törenler düzenlemek suretiyle kutlama kararı almışlardır.

Tasarıların kanunlaşması dolayısiyle, yurdun her tarafında, bu bayramla ilgili çalışmalara başlanmış, ayrıca Türk - İş tarafından hazırlanan bu konudaki bir genelge teşkilâta gönderilmiştir.

Finansman

ICFTU (Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu) Türk - İş Bölge Temsilcilikleri-nin finansmanını devam ettirmeğe karar verdi :

Türk - İş'le ICFTU arasında varılan anlaşmaya göre Türkiye'nin 6 bölgesinde kurulan Türk - İş Bölge Temsilciliklerinin masraflarının karşılanmasını ICFTU kabul etmiştir. Bu anlaşmanın bir senedir tatbikatından sonra bölge temsilciliklerinin gösterdikleri gelişme ICFTU'nun Türkiye'ye gönderdiği temsilciler tarafından tesbit edilmiş ve bu temsilcilerin ICFTU'ya verdikleri rapor üzerine ICFTU bölge temsilciliklerinin finansmanının devamına karar vermiştir. Bununla alâkalı olarak ICFTU'dan Türk - İş'e gelen bir mektupta temsilciliklerin geliştirilmesi yolunda bazı, tavsiyeler yapılmakta ve bölge temsilciliklerinin faaliyetleri hakkında muayyen müddetler içinde raporlar istenmektedir. Türk - İş kuruluş halinde bulunan bölge temsilciliklerinin islâhı yolunda şimdiden bazı tedbirler almak için faaliyete geçmiş olup bununla alâkalı bir raporu da pek kısa bir zaman içinde ICFTU'ya gönderecektir.

Kanun Tasarısı

İktisadi Devlet Teşekkülleri ve İştirakleri Hakkında Kanun Tasarısı Meclis'te görüşülmeğe başladı :

Plânlı kalkınma dönemine girdiğimiz bugünlerde reform kanunlarının Millet Meclisinde görüşülerek yürürlüğe girmesi devam etmektedir. Modern işletmeiilik prensiplerinden yoksun olarak çalışmakta olan İtisadî Devlet Teşekkülleri ve iştiraklerinin islâh edilerek bu teşekkülerin faaliyeti ve işleyişini bugünün şartlarına uygun hale getirmek ve 15 yıllık kalkınma döneminde bu teşekküllerin memleketimizin kalkınmasında mümtaz bir yol almalarını temin etmek amacıyla hükûmet, (İktisadî Devlet Teşekkülleri ve İştirakleri Hakkında Kanun Tasarısı) nı hazırlayarak, T. B. M. M. ne sunmuştur. Hükûmet bu tasarıyla iktisaden kalkınmış bütün memleketlerde tatbik edilen işletmeler seviyesindeki işbirliği ve müşaverenin kalkınmamıza ve sınaî demokrasinin teessüsüne yapacağı müsbet etkiyi geç te olsa kabul ederek bu tasarıda bütün İktisadî Devlet Teşekküllerinde sermayesinin yarısından çoğu devlete ait işletmelerde işçinin işletmenin yönetim ve üretimine katılmasını sağlamıştır. Böylelikle yeni gireceğimiz düzende işçiler İktisadî Devlet Teşekküllerinin yönetim kurullarında ve o teşekküllere bağlı müesseselerin yönetim komitelerinde kendi seçecekleri işçilerle temsil edilecek ve işyerinin yönetiminde ve dolayısiyle hesapları, kârı ve zararı üzerinde söz sahibi olacaklardır.

Hükûmetin bu görüşle şimdilik kamu sektörüne uygulamak istediği sistemı Millet Meclisinde teşekkül eden Karma Komisyon üyelerinden bir çokları nedense yadırgamışlar ve hiçbir gerekçe göstermeden tasarının 8. maddesinin i fıkrasında yer alan, teşekküllerin Yönetim Kurulunda işçilerin temsilini uygun görmeyerek fıkradan çıkarmışlardır.

Sınaî üretimimizin takriben yarısına yakın bir kısmını sağlıyan ve bünyesinde 170.000 işçiyi çalıştıran İktisadî Devlet Teşekküllerinin yönetim ve üretiminde işçilerin söz sahibi olmasını istemeyen Karma Komisyon üyelerinden C.H.P. Balıkesir Milletvekili Ahmet Aydın Bolak, A.P. den Ankara Milletvekili Mehdi Mıhçıoğlu, Bursa Milletvekili Ahmet Türker, Y.T.P. den Gaziantep Milletvekili Mitat San'ın gerekçesiz ve hissî olarak tasarıdan bunun çıkarılmasını temin etmeleri memleketin iktisadî kalkınmasında ne kadar kısır bir görüşe sahip olduklarını ortaya koymuştur.

Çok şükür ki 9.7.1963 tarihinde tasarıyı müzakereye başlayan Millet Meclisinde Parti gurup sözcüleri ve hükûmet bu kısır görüşe iş-

tirak etmeyip, teşekküllerde işçilerin temisilinin işçi işveren münasebetlerinin gelişmesinde dolayısiyle bu gelişmenin memleketin iktisaden kalkınmasındaki etkisini kabul ederek tasarıdan çıkarılan maddenin tasarıya ithalini ısrarla savunmuşlardır. Bununla alâkalı yapılan müzakerelerde Y.T.P. den gurup adına Orhan Apaydın yaptığı konuşmada teşekküllerin yönetim kurullarında hükûmet tasarısına uygun olarak işçi temsilcilerinin bulunmasını istemiş ve bunu tasarıdan çıkaran Geçici Komisyonu tenkit etmiştir. C.H.P. adına Coşkun Kırca da konuyla alâkalı şu konuşmayı yapmıştır :

«C.H.P. gurubu, komisyonun tasarısının sekizinci maddesinin üçüncü fıkrasını niçin çıkardığını anlayamamıştır. Burada teşekkül yönetim kurullarında işçi temsilcisi bulunsun denmektedir. Komisyon müessese seviyesinde bunu muhafaza etmiş, teşekkül seviyesinde kaldırmıştır.

Bir işçi temsilcisinin teşekkül seviyesinde yönetim kurulunda bulunmasından ne mahzur doğabilir?

Emek ve sermaye işbirliği müessesesi diye anılan bu müessese Batı Avrupa'daki özel sektörde bile mecburî hale getirilmektedir. Bunda fayda olduğuna inanmaktayız. Böylece işçi, işletmenin başında olanı işçi düşmanı olarak görmeyecek, işçi refahının ancak verim artımına bağlı olduğunu anlayacaktır. Ayrıca toplu iş sözleşmeleri kaide olarak işkolunda yani teşekkül seviyesinde yapılacağına göre teşekkül yönetim kurullarında da işçi üyenin bulunmasını C.H.P. gurubu kesin bir zorunluk olarak görmektedir..»

Türk - İşte ayrıca Geçici Komisyon üyelerine ve bu tasarı üzerinde söz alacak milletvekillerine, hazırladığı dokümanları göndermiştir. Bu dokümanlarda sanayileşmiş memleketlerin işçi işveren münasebetlerini geliştirmek amacıyla kurdukları komitelerin ana hatlarıyla bu komitelerin teşekkülü için millî kanunlardan örnekler vermektedir.

Prim Arttı.

Yüksek Hakem Kurulu primleri arttırdı :

Millî Savunma Bakanlığı'na bağlı işyerlerinde muhtelif isimler altında işçilere verilmekte olan primlerin % 100 arttırılmasına Yüksek Hakem Kurulu karar verdi. Yüksek Hakem Kurulu kararın gerekçesinde 1952 senesinde tesbit edilen primleri no günden bu yana hiç artış kaydetmediğini göstermiştir.

Bir kaç işyerinde çıkan bu ihtilâf, Millî Savunma Bakanlığı'na bağl diğer işyerlerinde de çıktığı takdirde Yüksek Hakem Kuruluna ayni şekilde karara bağlanacağı sanılmaktadır.

Ziyaret

ICFTU Asya Bölgesi Başkanı P. P. Narayanan Türk - İş'in davetlisi olarak memleketimizi ziyaret etti :

Milletlerarası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu Asya Bölgesi Başkanı P. P. Narayanan Türk - İş'in davetlisi olarak 13 - 16 Temmuz tarihleri arasında memleketimize gelmiş ve İstanbul ile Ankara'da sendika liderleri ve hükûmet mensupları ile temaslarda bulunmuştur.

İstanbul'da Türk - İş Birinci Bölge Temsilcisi İsmail Topkar başkanlığındaki heyet tarafından karşılanan Malaya'lı sendikacı, bölge merkezinde bir basın toplantısı yaparak, sendikaların siyasetle uğraşmadan evvel teşkilâtlarını kuvvetlendirmek zorunda olduklarını ifade etmiş ve «Kuvvetli ve birlik hür sendikaların bulundukları ülkelerde iki tane başbakan bulunur. Bunların birisi siyasî başbakandır. Diğeri ise o ülkedeki Konfederasyonun Genel Sekreteridir.» diyerek İsveç'i misal göstermiştir.

15 Temmuz Pazartesi akşamı Ankara'ya gelen mümtaz misafir ertesi gün Türk - İş'in Ankara'da açmış olduğu Genel Hizmetler İşkolu Seminerini ziyaret ederek kursiyer sendikacılara bir konuşma yapmıştır.

Öğleden sonra Çalışma Bakanı Sayın Bülent Ecevit'i Türk-İş muhasibi ve Senatör Ömer Ergün ile birlikte ziyaret eden P. P. Narayanan, ICFTU adına, tasarıların kanunlaşmasında gösterdiği gayret için Bakana teşekkür etmiş ve reorganizasyon kanun tasarısı hakkında fikir teatisinde bulunmuştur. Bu arada Bakan, kanunların tatbikatından doğacak aksaklıkları tesbit için altı ay içinde işverenlerle işçilerin temsil edileceği bir «Çalışma Kongresi» toplayacağını açıklamıştır.

Daha sonra İmar ve İskân Bakanı Sayın Fahrettin Kerim Gökay'ı ziyaret eden misafir gecekondu dâvası ve sosyal meskenler hakkında görüşmelerde bulunmuştur. Bakanla kucaklaşarak memnuniyetini ve hislerini izhar eden P. P. Narayanan sonra Türk - İş Genel Sekreteri Halil Tunç ve Muhasip Ömer Ergün ile bir toplantı yaparak ICFTU - Türk-İş münasebetleri ve işbirliği hakkında görüşmelerde bulunmuş, yakında inşasına başlanacak Türk - İş binası hakkında izah alarak yardım imkânları arayacağını söylemiştir.

ICFTU Asya Bölgesinde 7 milyona yakın işçinin başkanlğını yapan P. P. Narayanan, son 4 sene içinde Türk - Sendikacılık hareketinin çok büyük ilerleme ve gelişme kaydettiğini belirtmiş ve tekrar Türkiye'ye geleceğine söz vererek saat 19.00 da uçakla Yeni Delhi'ye müteveccihen memleketimizden ayrılmıştır.

İhtilâf

Güneydeki ihtilâf halledildi :

Bir süreden beri Türk - İş 4. Bölge Temsilciliği ile temsilcilik kapsamına giren birkaç sendikanın arasında zuhur eden ihtilâf, nihayet müsbet şekilde halledildi.

Her teşkilât içinde vukubulan bu kabil ihtilâfların müsbet şekilde halledilmesi Güney Bölgesinde memnunlukla karşılanmıştır. Çünkü bu ihtilâf işçi hareketi dışında kalanlar tarafından sistemli bir şekilde Türk - İş aleyhine istismar edilmekte, sanki Türkiye'de işçiler arasında bir bölünme varmış havası verilmekte idi. Türk - İş İcra Heyeti ihtilâfın halli için gönderdiği 2 heyetin verdiği raporları inceledikten sonra Türk - İş Genel Sekreterini Adana'ya göndermiş ve ihtilâfın nihaî şekilde hallini istemiştir.

29.6.1963 Cumartesi günü Adana'ya giden Türk - İş Genel Sekreteri Güney Bölgesinde bulunan sendika yöneticilerinin tamamının katıldığı bir toplantıda konuyu yöneticilerle enine boyuna görüşmüş ve neticede 40 sendika yöneticisi ile müştereken aşağıdaki protokol ve bildiri tanzim ve imza edilmiştir.

MÜŞTEREK PROTOKOL

29.6.1963 Cumartesi günü Dördüncü Bölge Temsilciliği kapsamında bulunan bütün sendika yöneticileri Türk - İş Bölge Temsilciliğinde Türk - İş Genel Sekreterinin başkanlığında toplanarak, bölgelerini ilgilendiren bütün konular ile 4. Bölge Temsilciliğinin durumu da da görüşmüşler ve neticede :

a) Her teşekkül içinde her zaman zuhur edebilen ihtilâflar olduğu gibi sendikalar içinde bu kabil ihtilâfların, sendikacılık hareketi dışında kalanların istismarına imkân vermemek için, Türk Sendikacılık ülküsüne sadakat ve sendikacılık prensiplerinden ayrılmamak kayıt ve şartıyla, kendi içlerinde halledilmesinin zaruretine ve hiçbir şekilde bu prensip dışına çıkılmamasına,

b) 4. Bölge Temsilciliğine, Konfederasyon Başkanı Seyfi Demirsoy'un Amerika'dan dönüşünü müteakip ayni bölgenin yöneticilerinden tayinler yapılmasına,

c) Bu tayinler yapılıncaya kadar, temsilcilik görevinin Muzaffer Sıranç ve Eğitim Müdürlüğünün de Osman Dalkoparan tarafından yürütülmesine,

d) 4. Bölge kapsamına giren bütün sendika yöneticileri sendika birlik ve beraberliğinin zedeleyici hiçbir harekette bulunmayacaklarına ve Türk - İş prensiplerinden ayrılmayacaklarına dair ittifaka vardılar.

Mehmet Teksoy, M. Ali Yağcı, Hasan Özbek, Cemalettin Yener, Haşim Delatoğlu, Mehmet Akın, Ünal Bilge, Abidin Ertuğrul, Haydar Mutaf, Mustafa Yıldırık, A. Kadir Özdenvar, Ahmet Top, Emin Erdem, Sakıp Bulutlu, Cemil Everest, M. Ali Akalın, Selâhattin Bulu, Halit Mırıslıoğlu, Tevfik Tezel, Recep Umuş, Cemâl Karaoğlan, Abdulkadir Azaz, Ahmet Korkmaz, Tahir Güner, Mevlût Bulca, Rafet Metin, Fahri Karakaya, Latif Şah, Emir Postacı, Rıfkı Demirci, Kerim Gökoğlan, Necati Gürün, Hasan Kaya. Şükrü Gürbüz, Hüseyin Güneş, Zekeriya Göktürk, Niyazi Yücesu, Hüseyin Pamuk.

Başkan İngiltere'de

Türk - İş Başkanı Seyfi Demirsoy İngiltere'ye geçti :

Amerikan Hükûmeti'nin davetlisi olarak 15 Mayıs 1963 tarihinde Amerika'ya hareket eden Türk - İş Başkanı Seyfi Demirsoy Amerikadaki tetkik ve temaslarını bitirerek, 12 Temmuz 1963 tarihinde İngiltere'ye müteveccihen hareket etmiştir. Seyfi Demirsoy 10 gün kadar da İngiliz Hükûmeti'nin davetlisi olarak İngiltere'de kalacak ve İngiltere İşçi Konfederasyonu yöneticileriyle bazı görüşmeler yapacaktır.

25 Temmuz 1963 tarihinde Türkiye'de bulunacak Seyfi Demirsoy Amerika'da kaldığı 2 aylık bir zaman içinde başta Amerika İşçi Sendikaları Konfederasyonu (AFL-CIO) Başkanı George Meany olmak üzere Amerika'nın tanınmış sendika yöneticileriyle görüşmüş bu arada emekli maden işçileri sendikası başkanı John Lewis ile de ayrıca özel bir görüşme yapmıştır. Bunun dışında Amerika'nın birçok eyaletlerinde bulunan tesisleri gezerek özellikle işçi - işveren münasebeti, sendikalaşma ve toplu pazarlık konularında muhtelif tetkikler yapmıştır. Seyfi Demirsoy'un Amerika'daki 2 aylık seyahati mevcut olan Amerika ve Türkiye İşçi teşkilâtları arasındaki münasebetlerin gelişmesinde önemli rol oynamıştır.

Federasyon

Metal - İş Federasyonu kuruldu :

Türkiye'deki metal, mühimmat, makina, kimya ve patlayıcı maddeler iş kollarında çalışan işçilerin sendikaları, ilk defa olarak bir federasyon bünyesinde birleşmiştir.

Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu Genel Sekreter Yardımcısı Kaya Özdemiroğlu tarafından basına açıklanan ve adı, kısaltılmış olarak Metal - İş olan federasyonun kurucuları, Kırıkkale Metal - İş, Ankara Mihanikî Kimya ve Elmadağ Barut ve Patlayıcı Maddeler Sendikalarıdır.

Federasyon, kuruluş anında, bu iş kollarında Türkiye'de çalışan işçilerin yüzde 70 ini teşkil eden 8650 işçiyi bünyesine toplamış durumdadır.

Federasyonun ana amaçları, tüzüğünde şöyle belirlenmiştir :

«Devrimcilik, demokrasi ve insan haklarına bağlılık, Büyük Türk Ulusu'nun özgürlük ve barış içinde uygar bir hayat düzeyine kavuşması, sosyal adalet, sosyal güvenliği bütün gerekleri ile gerçekleşmesi, iş hukukunun gelişmesi ve istismarın ortadan kaldırılması için çalışma...»

Yeni Sendikalar Kanunu çıktıktan altı ay sonra, Ankara'da ilk genel kurul toplantısını yapacak olan federasyonun genel başkanlığına Kaya Özdemiroğlu, Genel Sekreterliğine Mustafa Patırna ve Muhasip üyeliğine de Veli Karakülâh seçilmişlerdir

Federasyonun kısa zamanda gelişmesi ve Türkiye'de, bu iş kollarında çalışmakta olan işçilerin tümünü bünyesine alması ümit ve temenni edilmektedir..

EĞİTİM

Seminerler :

Türk - İş tarafından, grev, lokavt ve toplu sözleşme konularında yapılan eğitim çalışmalarına, bu ay içinde de hızla devam edilmektedir. Son bir ay içinde, İstanbul, Karabük ve Ankara'da yapılan seminerler, sendikalı işçiler ve sendika yöneticileri tarafından ilgi ile karşılanmış, seminerlerin sonunda eğitim uzmanları tarafından verilen raporlar, seminerlere gösterilen ilginin her gün daha fazla arttığını açıkça ortaya koyarak, ilerisi için ümit vermiştir.

seminer idarecileri bir arada

Millî Seminer :

24 - 29 Haziran tarihleri arasında, Ankara'da yapılan Millî Seminer, yabancı uyruklu sendika öğretmenlerinden Mr. Albert Hammerton, Dr. Thomas E. Posey ve Mr. Burges'n da katılmalarıyla başlamış ve Bira Fabrikası'nın toplantı salonunu dolduran işçiler tarafından ilgi ile izlenmiştir.

Bundan sonra, zaman zaman öğrencilerin soruları ve bu sorulara verilen cevaplarla, toplu halde yapılan müzakerelerle kesilen seminerde, şu şahıslar tarafından aşağıdaki konularda konuşmalar yapılmıştır :

Naci Tuncel: Toplu Sözleşmeler (Harp - İş Federasyonu Muhasibi);

Mr. Albert Hammerton: Toplu Pazarlık (ICFTU Eğitim Müdürü);

Dr. Thomas E. Posey: Toplu Sözleşme Strateji ve Taktiği) (AID);

Mr. Burges: Haberleşme Metodları (AID);

Kaya Özdemiroğlu: Grev, Toplu Sözleşme ve Lokavt Kanunu ve Sosyal Sigortalar (Türk - İş Genel Sekreter Yardımcısı);

İSTANBUL SEMİNERİ :

PTT. İşkolunda İstanbul'da yapılan seminer de, 1 Temmuz tarihinde TÜRK - İŞ Birinci Bölge Temsilci Toplantı Salonu'nda açıldı ve 6 Temmuz tarihine kadar devam etti. Yerli öğretmenlerden Kutay Aksel, Bahir Ersoy, İsmail Topkar, Hasan Özgüneş ve Nejat Karacagil'in katıldığı seminerde, PTT. I - F Genel Sekreter Yardımcısı Mr. A. A. Bünning, AID Teşkilâtından Mr. Frank O'Connor ve gene AID den Mr. Habsell de hazır bulundular ve çeşitli konuşmalar yaptılar.

Açılıştan sonra, yerli ve yabancı sendika öğretmenlerinden, aşağıdaki konularda şu konuşmalar yapıldı :

Toplu Sözleşme Muhtevası (Bahir Ersoy)

Uluslararası PTT Federasyonu'nun çalışması (Mr. A.A. Bünning)

Toplu Pazarlık Strateji ve Taktiği (Mr. Frank O'Connor)

Günden Güne Sendikacılık (Mr. A. A. Bünning)

Millî bir Sendikanın sevk ve idaresi - TÜRK - İŞ Teşkilâtlanma Plânı (İsmail Topkar)

Toplu Sözleşme Tatbikatı ve film.

Türkiye'de sosyal haklar için işçi direnmelerine bir bakış
(Nejât Karacagil)

Hitabet Sanatı ve Sendikacılık (Mr. Halsell)

Türkiye'de sosyal sigortalar (Hasan Özgüneş)

Karabük Semineri :

Karabük Semineri ise 1 - 4 Temmuz tarihleri arasında yapıl dı. Bu seminerin konusu da, diğerleri gibi, Grev, Toplu İş Sözleşmesi ve Lokavt konusunda idi.

Seminer süresince yerli ve yabancı sendika öğretmenleri tarafından yapılan konuşmalar ve bu öğretmenlerin adları şunlardır :

Ferit Azkara : Türk - İş'in eğitim faaliyetleri, eğitimin maksat ve şümulü, işçi eğitim seminerlerinin tarihçesi,

Prof. Orhan Tuna : Niçin kollektif mukavele ? Kollektif mukaleve ve grev kanunları ne getirecektir ?

Mr. Burges : Adım adım kollektif mukaveleye gidiş. Kolektif müzakerelerde sendikanın tutumu.

Doç. Ekmel Zadil : Kollektif mukavelenin iktisadî cephesi, sınaî kalkınmadaki rolleri..

Genel Hizmetler Semineri :

Ankara'da bu ay içindeki son seminer, genel hizmetler işkolunda yapıldı. Bu seminere de, yerli öğretmen ve sendika yöneticilerinin yanıbaşında, yabancı öğretmenler de katıldılar.

Açılış töreninde söz alan PSI Genel Sekreter Yardımcısı Mr. Barazetti, Uluslararası Genel Hizmetler Federasyonu'nun selâm ve sevgilerini, Türkiye Genel Hizmetler Sendikası üyelerine iletti.

Seminere misafir olarak katılan İngiliz Basın Ataşesi Mr. Stevens, yeni hakların kazanılmasıyla Türk işçisine yeni görev ve sorumluluklar yüklendiğini belirterek, bu hakların yerinde kullanılacağından emin olduğunu bildirdi.

PSI İkinci Başkanı Mr. Klaus Schroeter de, Türkiye'ye ikinci defa gelişinde Genel Hizmetler işkolunun bir Millî Sendika bünyesinde toplandığını ve bundan büyük memnunluk duyduğunu belirtti. Yeni elde edilen hakların, Türk işçisine yararlı olmasını temenni etti.

Seminerin devamı boyunca, yerli ve yabancı öğretmenler tarafından şu konularda dersler verildi :

Mr. W. F. Barazetti : Genel Hizmetlerde teknolojik değişmelerin etkisi,

Halil Tunç : Toplu Sözleşme ve Grev,

Mr. Klaus Schroeter : Avrupa'da Genel Hizmetler'de ücretler ve çalışma şekilleri,

Mr. Klaus Schroeter : Uluslararası alanda sendikacılık hareketleri,

Halil Tunç : Sendika Temsilcisi,

Mr. Roger Burges : Toplu sözleşmelerin muhtevası,

Dr. Cemal Kiper : Türkiye'de sosyal sigortalar..

Bu arada, memleketimizde bulunan, ICFTU Asya Bölgesi Başkanı P. P. Narayan'ın semineri ziyareti sırasında yaptığı konuşma, alkışlarla karşılandı. Narayan, konuşmasında özetle şunları söyledi :

«— Kanunlarınızın Parlâmento tarafından kabul edildiği bu mesut gününüzde aranızda bulunmakla bahtiyarım. Sizleri candan tebrik ederim.

Bugünden itibaren Türk Sendikacılığı artık dişlere sahiptir. Fakat sizler, dişiniz var diye herkesi gidip ısırmazsınız. Ancak olgunlaşmış bir meyveyi yemek için dişlerinizi kullanmalısınız...»

Konuşmalardan, eğitim filmlerinden, toplu sözleşme temsilcilerinden ve müzakerelerden sonra, ayın 15'inde başlayan seminere 2- Temmuz tarihinde son verildi. Seminere aşağıda adları yazılı sendika yöneticileri ve işçi arkadaşlarımız katıldılar : İsmail Gülbaş, Hamza Ulusoy, Necati Vural, Sait Güneri, Erdal Kortan, İsmail Pektaş, Fuat Gürses, Emin Erdem, Ömer Aksoy, Mustafa Sığan, Ekrem Eroğlu, Hayrettin Pala, Tahir Hızarcıoğlu, Mehmet Teksoy, Sait Eren, Osman Baysal, Selçuk El-

Seminer öğretmenleri çalışma esnasında

den, Hayati Ezberci, Selâhattin Tankutay, Ahmet Öztürk, Hasan Okyar, Haşim Deletioğlu, Halil Yakar, İlhami Gençalp, Ethem Pipilos. Müşahit; Hüseyin Orhan.

Yayın

İşçiler Uyanıyor :

«İşçinin Sesi Gazetesi» nin ilk yayınlarından olan «İşçiler Uyanıyor» adlı kitap, satışa çıkarılmıştır. Engin Ünsan'ın kaleme aldığı bu kitapta, Türkiye'deki sendikal hareketlerin yanısıra, dünyadaki işçi ve sendikacılık hareketleri, tarafsız gözle incelenmektedir.

Türkiye'de yaşayan işçilerimiz ile batı dünyasındaki işçilerin hayat seviyeleri arasında görülen büyük uçurum, kitapta en iyi bir şekilde belirtilmektedir.

Sosyal hayatımızı yakından ilgilendiren bu eseri, okuyucularımıza tavsiye ederiz.

Toplu Pazarlık :

TÜRK - İŞ Yayınları'nın 20 numaralısını teşkil eden, Toplu Pazarlık adlı eser de basılmış ve teşkilâta gönderilmiştir. Uluslararası Hür Sendikalar Konfederasyonu Eğitim Müdürü Albert Hammerton tarafından yapılan bir etüdden ibaret olan eser, basit bir dille ve komprime olarak kaleme alınmıştır.

İşyerinde işverenlerle işçiler arasında danışma ve işbirliği :

Türk - İş Yayınları'ndan, İşçi - İşveren İşbirliği Serisinin ilk kitabı olan bu eser de basılmış ve teşkilâta gönderilmiş bulunmaktadır. Yayınlarımızın 19 uncu eserini teşkil eden bu inceleme eserini de okurlarımıza tavsiye ederiz.

Yabancı hocalar istişare ediyor

Kongre

Şeker - İş Kongresi yapıldı :

TÜRK - İŞ Konfederasyonu Teşkilâtlanma Komisyonu Plânına uygun olarak Türkiye çapında bir organizasyon meydana getiren Şeker İşçileri ŞEKER - İŞ'in ilk Genel Kurulunu 6. Temmuz. 1963 Cumartesi günü saat 9.00 da Kızılay Merkez Binasında toplandı.

Bu tarihi toplantya ŞEKER -İŞ kurucuları ve Şube delegeleri olarak 60 sendika yöneticisi katıldılar.

Yoklamayı müteakip açış konuşmasını yapan ŞEKER - İŞ Geçici İcra Heyeti Başkanı Hamdi Güvenen, bu konuşmasından sonra Divanın teşekkülü için Divan Başkanlığına, bu teşkilâtlanmada büyük yardımları olan TÜRK - İŞ Genel Sekreteri Halil Tunç'u teklif etti. Teklif, alkışlar arasında kabul edildi. Bunu müteakip İkinci Başkanlığa Turhal Delegesi Faik Dinçay, kâtipliklere Alpullu Delegesi Celâl Sorgun ve Kütahya Delegesi Yaman Atacan seçildiler.

Divan Başkanlığı, kısa bir girişten sonra, Sanayi Bakanı Prof. Fethi Çelikbaş'a, Türkiye Şeker Fabrikaları Umum Müdürü Fahrettin Mutluay'a, Oleyis Federasyonu Başkanı İsmail Aras'a, TÜRK - İŞ Genel Sekreter Yardımcısı Kaya Özdemiroğlu'na ve nihayet TÜRK - İŞ Muhasip, Veznedarı Ömer Ergün'e konuşma yapmaları için mikrofona davetler yaptı.

Gizli oy ve açık tasnif suretile yapılan seçimlerde ŞEKER - İŞ Genel Başkanlğına Mustafa Güvenen, Genel Sekreterliğine Faik Dinçay, Muhasip Veznedarlığına Mustafa Süzen 2/3 oy çokluğu ile seçildiler.

TÜRK - İŞ Delegeliklerine ise, Faik Dinçay, Hamdi Güvenen, Mustafa Süzen, M. Sadık Side, Haydar Özöğretmen, Necmi Ersken seçilmişlerdir.

DÜNYADAN HABER

ALMANYA

Almanya Yapı - İş işçileri Başkan Kennedy ve AFL - CİO Başkam Meany'i misafir etti

Başkan Kennedy Alman Yapı İşçilern Sendikası'nın 26. Haziran 1963 deki altıncı kongresinde şeref misafiri olarak yer almıştır. Başkan Kennedy'e Başkanlık Sekreteri Dean Rusk ve Amerikan İşçi Sendikalar (AFL - CIO) Başkanı George Meany refakat etmekteydiler. Kennedy'i Alman İşçi Sendikaları Federasyonu Başkanı (DBG) L. Rosenberg, Yapı İşçileri Sendikası Başkanı Georg Leber ve DBG Berlin Kısmı Başkanı Walter Sickert karşılamışlardır. Kongrede yaptığı konuşmada Başkan Kennedy İşçi Sendikaları faaliyetlerinin, hür dünya ideallerinin korunmasındaki mühim rolünü ifade etmiştir.

İSVİÇRE

İsviçre İşçi Sendikaları Federasyonu Fransız maden işçilerine yardım ediyor.

Ücretlerinin artması için Mart ve Nisan aylarında 34 günlük grev yapan Fransız Maden İşçilerine verilmek üzere, İsviçre İşçi Sendikaları Federasyonu, Fransız İşçi Sendikaları Federasyonuna malî yardımlarda bulunmuştur. Bu yardım 50.000 İsviçre Frangı (4.157 Sterling veya 11.640 Dolar) olup, İsviçre İşçi Sendikaları Federasyonuna bağlı Sendikalar arasında toplanmıştır. Fransız Maden İşçilerinin bu hareketini bütün dünyadaki İşçi Sendikaları Federasyonlarının desteklediği büyük bir memnuniyetle görülmüştür.

AMERİKA

Amerika yapı işçileri sendikaları ırk ayrımına karşı mücadele ediyorlar.

Yapı işçileri arasında eğitim ve iş verilmesinde yapılan ayrımı sona erdirmek maksadile Amerika'da üç milyon yapı işçisini temsil eden Sendikalar, 21. Haziran. 1963 te Washington'da toplanarak bir program hazırlamıştır. Bu 18 Sendikanın başkanı, yapı işlerinde ırk ayrımını ortadan kaldırmak için sendika üyesi olma niteliğine sahip kimselerin ırkları nazarı itibare alınmadan mahalli sendikalara iştirak ettirilmelerinin zorunlu olduğunu ifade etmiştir.

İNGİLİZ GANASI

ICFTU Afrika teşkilâtının İngiliz Ganası işçilerine iyi niyet mesajı.

Hükûmetin, sendikaları kontrol altına almak istemesi üzerine iki aydır grev halinde bulunan İngiliz Ganası İşçilerine, Milletlerarası Serbest İşçi Sendikaları Konfederasyonu Afrika Teşkilâtı, (AFRO) bir iyi niyet ve dayanışma mesajı göndermiştir. AFRO adına gönderilen mesajda S. I. E. ile ICFTU tarafından organize edilmiş bütün Afrika işçilerinin, Gana işçilerini desteklediklerini ve bu zor durumda AFRO mensuplarına güvenebilecekleri ifade edilmiştir.

HABEŞİSTAN

32.000 işçiyi temsil eden ilk işçi sendikası kuruldu.

Habeşistan.daki işçiler, bugün, tarihlerinde ilk defa olarak bir sendikaya kavuşmuş durumdadırlar. Habeşistan İşçi Sendikaları Konfederasyonu 16 Mart'ta 20 sanayi bölgesinden katılan temsilcinin yaptığı bir toplantı neticesinde meydana gelmiş olup, halen 32.000 işçiyi temsil etmektedir.

İNGİLTERE GANASI

Milletlerarası işçi sendikaları İngiltere Ganası'ndaki işçileri destekliyor.

Cenevre'deki Milletlerarası İş Konferansı'na katılan delegeler adına Dr. Jagan tarafından Gana Başbakanına çekilen telgrafta, İngiltere Ganası'nda sendika faaliyetlerini durdurmak için girişilen hareketlerin protesto edildiği belirtilmiştir. Telgraf şöyle devam etmektedir: «Gana işçilerinin şahsî emniyet ve şereflerini korumak gayesile giriştikleri bu harekette bütün hür dünya işçilerinin desteğine sahip olduğunu belirtmek isterim.» Telgraf, Kanada, Kongo (Leopoldville), Liberya, Nijerya, Tunus, İngiltere ve Milletlerarası Hür Sendikacılar Konfederasyonu Amerika teşkilâtı delegeleri tarafından imzalanmıştır. Hükûmetin, sendika faaliyetlerini tahdit etmek istemesi üzerine on haftadır grev halinde olan Gana işçilerine ICFTU, Milletlerarası Dayanışma Aidatlarından 10.000 dolar, göndermiştir. Bu meblâğ, daha evvel gönderilen 6.000 dolardan ayrıdır.

AVUSTURYA

ICFTU Gençlik Toplantısı 9 Temmuz'da Viyanada başladı.

Avusturya İşçi Sendikaları Federasyonu (OGB) ile, Milletlerarası Hür İşçi Sendikalart Konfederasyonunun Viyana'da tertipledi-

ği toplantı 9. Temmuz. 1963 de, 4000 genç sendikacının iştirakile başlamıştır. 13 Temmuz akşamı Almanya ve Avusturya'dan da 6000 sendikacının iştirak ettiği bir meş'ale resmigeçidi tertiplenmiştir. O gece, daha sonra, Viyana'nın en meşhur meydanında yapılan toplantıda Viyana Belediye Reisi, OGB Başkan Yardımcısı yerine Anton Benyan ve ICFTU Genel Sekreteri Ömer Becu konuşmalar yapmışlardır. Açılış merasiminde ICFTU Asya Kısmı Teşkilâtı Başkanı P. P. Narayan'da yer almış ve 10 Temmuzda «Hür Yaamşa» mevzuu hakkında konuşmuştur. Bu arada yuvarlak masa görüşmeleri aşağıdaki mevzularda olmuştur:

«İşçi Sendikaları, Hükûmet, Demokrasi» OGB'den Fritz Klennet tarafından,

«Genç işçi, mal veya insan» OGB'den Alfred Ströer tarafından takdim edilmiştir. Müzakereler, ICFTU Avrupa Teşkilâtı Genel Sekreteri Walter Schenevels tarafından idare edilmiştir. Diğer mevzular, «Silâhlar veya mütareke» OGB'den Franz Seughafer, «Sulh için silâhlanma» Avusturya Parlâmentosundan Karl Czernek tarafından takdim edilmiştir. Diğer taraftan toplantıda sportif faaliyetler, danslar müzik konserleri yer almış ve toplantı 19 Temmuz'da sona ermiştir.

İSPANYA

İspanya işçilerinin yeni grev ve nümayişleri.

İspanya'da grevin kanun dışı sayılması dolayısile 1500 meslekdaşlarının cezalandırıldıklarını gören Oviedo'daki «Duro Fulguers» çelik işçileri 27. Haziran. 1963'de greve başlamışlardır. 48 saat müddetle grevi durdurmaya muvaffak olamayan işverenler, işçi mümessilleri ile oturup, anlaşmaya mecbur kalmışlardır. Bu arada işçiler ücretlerinin fabrika prodüktivisile rabıtalı olmasından şikâyetçidirler.

Diğer tarafdan aynı hafta içinde Barselona'da 1000 kadar işçi Başpiskoposluk önünde bir gösteri yapmışlar ve bir delege Başpiskoposluk Sekreterine bir rica mektubu sunarak, Papa VI. Poul'un taç giymesi şerefine Hükûmet'ten genel af ilân etmesini istediklerini belirtmiştir. İşçiler arasındaki bu huzursuzluğu gidermek maksadı hükümet, kanuna aykırı bazı hareketlerden cezalandırılmış olanları affa tâbî tutmuştur.

PORTEKİZ

Portekiz kolonileri

Portekiz Hükûmeti'nin ICFTU tarafından ILO'ya şikâyet edilmesi üzerine ILO İdare Heyeti temel sendikacılık haklarının korunması ihtiyacını ele almıştır. Şikâyet, Portekizin denizaşırı eyaletlerindeki işçilere sendika kurma hakkı tanımadığı ve Portekiz kanunlarına göre grevin yasak olması dolayısile yapılmıştır.

ILO İdare heyeti Portekiz Hükûmeti'ne, grevin işçilerin meslek haklarını koruyucu bir yol olduğu için genellikle kabul edildiğini hatırlatmıştır. Genel prensiplere göre, grev yaptı diye kimse siyasî haklarını ve dolayısile sendika üyeliği niteliğini yitirmemelidir.

TAYLAND

Tayland'da grev yapan işçilere karşı askerî kuvvetler kullanıldı.

Tayland'da grev hakkı olmamasına rağmen Bangkok'ta bir işyerinde işçiler günlük ücretlerinin 50 Baht'dan 20 ye indirilmesini protesto için bir grev yaptılar. Pazarlıkta kolaylık sağlamak için binayı polis sardı ve işçilerin yerine askerler çağırıldı.

Tayland'da sendikalar kapatıldı. ICFTU'nun bu konuyla ilgili olarak ILO'ya yaptığı şikâyet, Tayland Hükûmeti'nin insan haklarını çiğnediği ve âdil yargılama yapmadığından dolayı üzüntüyle karşılanmıştır.

KANADA

Kanada'da bir çalışma koleji açıldı.

3. Haziran. 1963 de Montreal'de bir çalışma koleji açılmıştır. Kanada'da işçi eğitimi büyük bir gelişme göstermektedir. Proje, Kanada Çalışma Kongresi (CLC), Kanada Sendikalar Konfederasyonu (CNTU), Montreal Mc Gill Üniversitesi ile beraber hazırlanmıştır. İlk yedi haftalık kursa, sendikalardan gelen 87 kişi katılmaktadır. Dersler İngilizce ve Fransızca verilecektir. 19 üyeli İdare Heyetinden 6 sı ICFTU'ya üye CLC üyesidir. Kolej, sendikalar tarafından desteklenmektedir. 300 mahallî sendika 10. -$ ile 1.000. -$ arasında değişen nakdî yardımda bulunmuştur. Eğitim programında ekonomi, tarih, sosyoloji ve siyasî ilimlerle, sendikacılık dersleri vardır.

Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu Güney Afrika meselesini Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyine götürdü.

Güney Afrika Birliği Hükûmeti'nin ırk ayrımı siyaseti uygulamasını protesto etmek üzere, Uluslararası Hür Sendikalar Konfederasyonu tarafından mücadeleye girişilmiştir. Konfederasyon, ilk olarak, 24 Temmuz tarihinde toplanacak olan Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin bu konuda bir karara varması yolunda çalışmalar yapacaktır.

İşçi delegeleri, inanç ve ırk ayrımı politikasına olan nefretlerini belirterek, böyle bir politikanın devamı boyunca, hiçbir ülkenin ILO ya katılmayacağını ifade etmişlerdir. İleri sürülen hal çaresi, çalışmaları Birleşmiş Milletler'le koordine etmek ve Birleşmiş Milletler'in özel ajansları marifetiyle, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'ndeki prensipleri ihlâl eden devletleri tesbit edip, müzakerelerden ihraç etmektir.

KIBRISTAN HABERLER

TÜRK İŞÇİSİ UYARTILDI

Kıbrıs İşçi Federasyonu (PEO) tahsildarlarının, birçok iş yerlerinde çalışan Türk işçilerine maddî yardım için müracaat ettikleri görülmüş ve Türk işçilerinin, bu gibi yardım kampanyalarına katılmamaları bildirilmiştir.

Bu konudaki açıklama ve Kıbrıs'lı Türk işçilerine yapılan uyarma, Kıbrıs Türk İşçi Birlikleri Federasyonu tarafından yapılmıştır. Açıklamada, Rum işçi temsilcileri kanalıyla istenen yardımın «masum» amaçlara yönelmediği, yardım yapan işçilerin adlarının, ileride Kıbrıs Türk İşçi Birlikleri' nin aleyhinde kullanılmak üzere kaydedildiği ifade edilmektedir.

ÖZEL İNŞAAT İŞÇİLERİ ÜÇ AY ZAM ALACAK

Özel İnşaat İşçilerinin «hayat pahalılığı zammı» almasına üç ay daha devam edilmesi kararlaştırılmıştır.

Ücretleri, Fiat Endeksi'nin 107,3 puanına göre ayarlanan işçilerin endeksteki artış ile birlikte zam görmeleri gerekmektedir. Perakende Fiat Endeksi, Nisan ayında 110,6, Mayıs ayında 109,5 ve Haziran ayında ise 109,9 olmuştur. Artan her iki puan için özel inşaat işçilerine ücret artışı uygulanacaktır.

Öte yandan, Hükûmet işlerinde çalışan işçilerin ücretleri de düşürülecektir. Buna da sebep, endeksin, 111 - 113'ten 108 - 110'a düşmesi olmuştur.

KTİB'NİN DÖRDÜNCÜ YILDÖNÜMÜ

Kıbrıs Türk İşçi Birlikleri Federasyonu (KTİB) in dördüncü yıldönümü olan 5 Temmuz tarihinde Federasyon Genel Sekreteri Necati Taşkın tarafından Kıbrıs'lı Türk işçilerine bir tebrik mesajı yayımlanmıştır.

Mesajda özetle şöyle denilmektedir :

«— 5 Temmuz, Kıbrıs Türk İşçi Birlikleri Federasyonu'nun ihya edilişinin dördüncü yıldönümüdür. Bu tarihî gün, hepinize kutlu ve mutlu olsun. Türk işçisini yabancı unsur ve ideolojilerin tesirinden kurtarmak, Türk toplumuna yaraşır bir varlık haline getirmek için yapılan bu hamlenin dördüncü yılını idrak ederken, bu dört yıl içinde geçirdiğimiz safhaya kısaca bir göz atalım :»

Mesajın bundan sonraki kısmında, yapılan çalışmalar kısaca belirtilmekte ve şöyle denilmektedir :

«— 1959 Yılına nisbetle, bubun daha çok Türk müessesesi ile toplu sözleşmeler imzalanmış ve yüzlerce işçinin menfaatı korunmuştur. Çalışmalarımızı daha da hızlandırmak suretiyle sayıları az olan bu müesseselerde çalışan işçilerin haklarını korumuş olacağız.»

Taşkın, bundan sonra da, teşbakımından önemli olacaktır. kilâtlanma konusuna değinmekte ve şöyle demektedir :

«— Teşkilâtımızı büyültmek, kuvvetlendirmek ve bütün Türk işçisini bir araya toplamak çabalarımıza gelince... İnkâr edilemeyecek bir hakikattir ki, 1959 yılına nisbetle sendikalarımızın umumî durumlarında büyük bir gelişme kaydedilmiş, sendikalarımızın çoğu istikrara kavuşmuştur.

Federasyonun 500 yeni üye kaydetmek için bugünlerde başlatacağı teşkilâtlı kampanyaya her Türk işçisinin katılmasını görmek, Türk işçisinin kendi dâvasına karşı olan hassasiyetini ispat etmesi bakımından önemeli olacaktır.

Daha iyi bir istikbal için birleşerek, teşkilâtlı çalışmak mecburiyetindeyiz. Türk işçisi, kendi dâvasını halletmekte mutlaka başarı sağlayacaktır.

Türk işçisi.. 5 Temmuz, senin için tarihî bir gündür. Kutlu ve mutlu olsun.»

KIBRIS İŞÇİ DELEGELİĞİ ÇIKMAZDA

5 Haziran tarihinde, Cenevre' de başlayan Uluslararası İşçi Teşkilâtı 47 nci Konferansı'na Kıbrıs Türk İşçi Birlikleri'nden delege çağırılmaması ile ilgili anlaşmazlık devam etmektedir. Türk İşçi Birlikleri Federasyonu Genel Sekreteri tarafından konferans genel sekreterine yollanan bir yazı ile Kıbrıs'ı temsilen yalnız Rum İşçi teşekküllerinden delege çağırılması protesto edilmiştir. Söz konusu şikâyet mektubunda, aşağıdaki hususların g,z önüne alınması istenmektedir :

1 — Uluslararası İşçi Teşkilâtı Konferansı'na İşçi delegeliği seçimi için Kıbrıs'taki işçi teşekküllerinin tümü ile gerekli istişare yapılmamıştır.

2 — Hiçbir Rum teşekkülü, Kıbrıs'lı Türk işçisini temsil edemez.

3 — Kıbrıs'ta Türk ve Rum olmak üzere iki avrı millî grup vardır ve bu, gerek Kıbrıs'ta, gerekse bütün Dünya'da kabul edilmiş bir gerçektir.

4 — İyi bir işçi teşkilât olarak işçilerimizi temsil etmek ve haklarını korumak kararındayız.

5 — Kıbrıs Türk toplumu arasında başka temsilî bir işçi teşekkülü ve keza, Rum toplumu arasında da, Kıbrıs İşçi Federasyonu ve Kıbrıs İşçileri Konfederasyonu' ndan başka daha temsilî bir işçi teşekkülü yoktur.

6 — Kıbrıs Türk İşçi Birlikleri Federasyonu talebinin nazarı itibare alınmaması ile, Kıbrıs Türk İşçi Birlikleri Federasyonu'na diskriminasyon yapılmış olduğu bellidir ve bu hareket, sendikacılık prensipleriyle bağdaşmamaktadır.

Tarihte İşçi Köşesi

İstiklâl Harbi'nde Türk İşçileri

SIZ DE
İŞCİ ARKADAŞLARINIZLA BERABER
BİR SENDİKAYA GİRİN

Sendika kuvvet demektir.

Odun parçaları teker teker kolaylıkla kırılabileceği halde,
Biraraya getirildikleri takdirde çok sağlam olurlar ve kolaylıkla kırılamazlar.

Sendika vasıtasiyla daha iyi bir cemiyet teessüs ettirilmesine yardımcı olabilirsiniz.

- SENDİKALAR KURMAYA YARDIM EDİN.
- SENDİKAYA KATILIN.
- TOPLULUĞUNUZU İYİ BİR SENDİKA YAPIN.
- VE ÖYLE MUHAFAZA EDİN.
- İYİ BİR SENDİKA ÜYESİ OLUN.

BİRLİK KUVVETTİR

İŞÇİNİN KUVVETİ SENDİKADIR

Sendikaya Katılın

Sendikalar Kurmaya Yardım Edin

İyi Bir Sendika Üyesi Olun

